

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА
МАКАРОВА

Кафедра інтелектуальної
цифрової економіки

“ДОПУЩЕНИЙ ДО ЗАХИСТУ”
Завідувач кафедри _____ І.Л. Дибач
“ ” _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему: Обґрунтування довгострокового інноваційного
розвитку підприємства
(на прикладі ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв”)

Робота на здобуття другого (магістерського) рівня за
спеціальністю 051 «Економіка» за спеціалізацією –
«Економіка підприємства» кваліфікація – магістр з
економіки

Науковий керівник

_____ к.е.н., доц. Корнієнко Оксана
(підпис)

Здобувач

_____ Назаренко Юлія
(підпис)

м. Миколаїв – 2021

ЗМІСТ	
ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОВГОСТРОКОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Значення інновацій у діяльності підприємства.....	7
1.2. Система стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства.....	15
1.3. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства.....	21
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НІКМОРСЕРВІС-МИКОЛАЇВ».....	31
2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства.....	31
2.2. Аналіз основних фінансово-економічних показників підприємства.....	44
2.3. Дослідження стану та ефективності інноваційної діяльності підприємства.....	57
РОЗДІЛ 3. ОБҐРУНТУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «НІКМОРСЕРВІС-МИКОЛАЇВ».....	65
3.1. Економічний механізм підтримки інноваційної активності підприємства.....	65
3.2. Розробка та обґрунтування інноваційної стратегії підприємства.....	74
РОЗДІЛ 4. ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ.....	85
4.1. Аналіз небезпечних і шкідливих факторів, характерних для економічного відділу ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв».....	85
4.2. Розрахунок системи штучного освітлення в економічному відділі ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв».....	88
4.3. Розробка заходів щодо зменшення впливу небезпечних та шкідливих факторів в економічному відділі підприємства.....	91
ВИСНОВКИ	92
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	94
ДОДАТКИ.....	98

ВСТУП

У сучасних умовах становлення України на шлях євроінтеграції інноваційна діяльність є надійною запорукою конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на світовому ринку. Саме вона здатна забезпечити сталий розвиток української економіки, спираючись на наявний інноваційний потенціал та приймаючи до уваги провідний досвід розвинутих країн світу.

Інноваційна стратегія підприємства це специфічне явище, що склалося й оформилося протягом декількох останніх десятиліть. Сутність інноваційної стратегії складається в активному впливі господарським суб'єктом на ринок і перспективній зміні внутрішнього середовища фірми у відповідності зі сформованими соціально-господарськими тенденціями.

В умовах ринку інноваційна діяльність є необхідною, оскільки продукція підприємств, не здатних до нововведень, перестає користуватися попитом, що спричиняє банкрутство. Але умови для переходу до активної інноваційної стратегії склалися лише недавно.

Розвитий попит і споживча культура населення визначають постійний пошук шляхів підвищення рівня споживання, віддається перевага більш якісним товарам. Відбувається сегментація ринку, що обумовлює формування індивідуалізації виробництва.

Наявність великої кількості ефективних виробників, що завоювали й охороняють свої позиції на ринку, збільшує ціну конкуренції, оскільки в основному вичерпуються екстенсивні джерела, і обмежується застосування цінової конкуренції. Формуванню великої кількості високоефективних виробників сприяє процес глобалізації.

Основні можливості розширення збуту полягають в передбаченні ринкових змін, заснованому на маркетингових дослідженнях, в пошуку нових ринкових ніш, в пропозиції принципово нового товару або послуги, в пропозиції товару або послуги з більшою корисністю.

Третя умова — наявність розвитої науково-технічної інфраструктури, що

забезпечує проведення наукових розробок різної складності. Її ефективність може бути підвищена державною політикою.

Поряд із сукупністю зовнішніх стосовно підприємства умов, що обумовлюють необхідність переходу до інноваційної стратегії, необхідною є низка змін внутрішнього середовища підприємства.

Сама головна зміна — орієнтація виробництва на ринок, що досягається за рахунок формування нової філософії організації, нової корпоративної культури, залучення до співробітництва маркетингових структур або створення власних для проведення маркетингових досліджень.

Підприємству необхідно організувати пошук нових ідей, проведення досліджень, швидку розробку технології або адаптацію існуючих. Всі ці зміни неможливо провести без навчання персоналу, тобто необхідна організація роботи з управління персоналом.

Таким чином, перехід підприємства до інноваційної стратегії раціональний при визначеному рівні розвитку ринкових відносин і при достатньому поширенні радикальних змін характеру економічної системи країни. Тому обрана тема дипломної роботи є актуальною.

Основною метою дипломної роботи є розробка комплексу стратегічних заходів щодо поліпшення організації процесу інноваційної діяльності в ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв”.

Відповідно до цієї мети в магістерській дипломній роботі сформульовані, поставлені й вирішені наступні завдання:

- розкрити й обґрунтувати теоретичні основи формування й функціонування довгострокового (стратегічного) планування інноваційної діяльності підприємства, розглянути стратегію інноваційного розвитку підприємства;
- проаналізувати сучасний економіко-фінансовий стан, провести діагностику ресурсних та інноваційних складових ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв”;
- розробити та економічно обґрунтувати інноваційну стратегію для досліджуваного підприємства.

Об'єктом дослідження в дипломній роботі є процес інноваційної діяльності, що відбувається на ТОВ "Нікморсервіс-Миколаїв".

Предметом дослідження даної роботи обрано сукупність теоретичних, методичних і прикладних аспектів щодо проблеми створення й функціонування інноваційної стратегії підприємства.

Теоретичну та методологічну основи дипломної роботи становлять фундаментальні положення сучасної економічної науки, загальні методи наукового пізнання та теорії фінансово-економічного аналізу; праці багатьох вітчизняних та зарубіжних науковців з питань існуючих проблем стратегії та інновацій.

У процесі проведення досліджень використовувались такі методи: історичний та абстрактно-логічний, економіко-статистичні та економіко-математичні методи, табличний, графічний та діаграмний прийоми, метод побудови радару конкурентоспроможності, SWOT-аналіз та метод експертних оцінок, анкетування, системний і ситуаційний підходи та ін.

Інформаційною базою досліджень були законодавчі та нормативно-правові акти з питань море господарського комплексу України, офіційні матеріали Держкомстату України, довідково-нормативні матеріали та наукова література за темою дослідження, звітність та інші матеріали досліджуваних підприємств.

Наукова новизна одержаних результатів. Наукова новизна кваліфікаційної роботи полягає у розвитку теоретико-методичних засад формування та реалізації механізму інноваційного розвитку як засобу досягнення стратегічних конкурентних переваг промислового підприємства. Найбільш суттєвими результатами, що визначають наукову новизну дослідження є такі: сформульовано концептуальні положення інноваційного розвитку підприємства в контексті досягнення стратегічних конкурентних переваг, які базуються на використанні цілей, завдань, стратегій та інструментарію їх реалізації, включають матриці вибору конкурентної та класичної інноваційної стратегій, що дозволяє в системі стратегічного управління приймати обґрунтовані управлінські рішення; запропонована SWOT-матриця, в якій, крім існуючих ситуацій переважання

сильних або слабких сторін вектору «підприємство» та переважання можливостей або загроз вектору «ринок», запропоновано враховувати ситуації, які характеризуються рівноважним станом, що розширює можливості вибору інноваційних корпоративних стратегій.

Практичне значення одержаних результатів. полягає у доведенні запропонованого механізму інноваційного розвитку до рівня практичних рекомендацій та впровадженні його на окремих підприємствах морського господарського комплексу, а також застосуванні на інших промислових підприємствах для підвищення ефективності їхньої діяльності.

Апробація результатів роботи. Основні положення та результати досліджень пройшли апробацію на Всеукраїнській науковій конференції «Економічні читання: сучасні тренди морегосподарювання» (1-2 грудня 2021 року, м. Миколаїв).

Публікації. За результатами дослідження опубліковано 1 наукову працю обсягом 0,1 друк. арк.

Структура та обсяг роботи. Основний зміст роботи викладено на 97 сторінках комп'ютерного тексту. Робота складається із вступу, чотирьох розділів, висновків, списку використаних джерел, додатків та містить 21 таблицю, 5 рисунків, 3 додатки. Список використаних джерел налічує 70 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ДОВГОСТРОКОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Значення інновацій у діяльності підприємства

Аналіз сучасної економічної практики свідчить, що високих результатів підприємства можуть досягти лише за систематичного і цілеспрямованого новаторства, націленого на пошук можливостей, які відкриває середовище господарювання щодо виготовлення і впровадження нових видів товарів, нових виробничих і транспортних засобів, освоєння нових ринків і форм організації виробництва. Це передбачає особливий, новаторський, антибюрократичний стиль господарювання, в основі якого — орієнтація на нововведення, систематична і цілеспрямована інноваційна діяльність [44, с 7].

У науковій літературі описано велику кількість підходів до визначення інновації. Наприклад, деякі автори інноваційну діяльність фірми зводять до освоєння нових продуктів і технологій. Теоретичною основою міркувань щодо дефініції інновація може слугувати визначення Й. Шумпетера: «...непостійне проведення нових комбінацій у випадках впровадження нового товару; нового методу виробництва; відкриття нового ринку; оволодіння новим джерелом сировини або напівфабрикатів і проведення нової організації» [45].

П. Друкер інновацію розглядає як специфічний інструмент підприємливості, як дію, що передає ресурсам нові можливості створення багатства. Підприємці мають цілеспрямовано шукати змін і їхнього вияву, які вказують на можливість успішної інновації. Вони мають знати й застосовувати принцип ефективної інновації. Інновація не може бути лише технічною, матеріальною, вона має бути перш за все соціальною, яку важче застосувати, ніж технічну, але саме вона забезпечує прогрес (розвиток) суспільного виробництва і суспільства в цілому. Технології можна імпортувати, але для того, щоб вони розвивалися, вони мають

міцно увійти в культуру народу. Тому інновації слід розглядати скоріш як економічні або соціальні поняття, ніж як технічні [45].

Об'єктом інноваційної діяльності є інновація. Слід розрізняти терміни «нововведення» та «інновація».

Поняття «інновація» та «нововведення» можна вважати тотожними, хоча деякі науковці трактують їх по-різному залежно від власного розуміння етимології слова. Якщо прийняти те, що слово «інновація» є похідним від латинського «*povo*», що означає змінювати, оновлювати, то під інновацією слід розуміти процес змін, оновлення. Тому, наприклад, угорський економіст Б. Санто визначив інновацію як «такий суспільно-технічно-економічний процес, який через практичне використання ідей та винаходів приводить до створення кращих за своїми властивостями виробів, технологій та у випадку, якщо вони орієнтуються на економічну вигоду, на прибуток; їх поява на ринку може приносити додатковий успіх». Російський економіст О. Пригожий дає визначення інновації як форми керованого розвитку. При цьому під інновацією він розуміє таку цілеспрямовану зміну, яка вносить у середовище впровадження (організацію, суспільство тощо) нові, відносно стабільні елементи. Пригожий зазначає, що інновація — це процес, тобто перехід певної системи від одного стану до іншого [44, с 9].

Однак поширенішим є погляд, згідно з яким за основу беруть переклад поняття «нововведення» як *innovation*, тобто «введена новація». Отже, цим терміном називають об'єкти впровадження (наприклад, за Е. Роджерсом: «Нововведення — це ідея, практика або продукт, що сприймаються як нові»). Американський економіст П. Лемер тлумачив інновацію як «новий продукт або послугу, спосіб їх виробництва, новацію в організаційній, фінансовій, науково-дослідній та інших сферах, будь-яке вдосконалення, яке забезпечує економію витрат або створює умови для неї» [44, с 9].

Аналіз трактувань поняття «інновація» різними вченими підводить до висновку, що більшість із них ґрунтується на концепції Й. Шумпетера, який визначав відкриття, винахід нового пристрою або технології як початкову подію,

а інновацію, впровадження цього пристрою або технології — як завершальну подію, розглядаючи інновацію з погляду економічного застосування, що означає створення нових ресурсів або використання вже відомих в інший спосіб [44, с 10].

Отже, світова економічна думка інтерпретує інновацію як перетворення потенційного науково-технічного прогресу в реальний, утілений в нових продуктах і технологіях. З огляду на це терміни «нововведення» та «інновація» можна вважати рівнозначними і використовувати як синоніми щодо кінцевого результату – впровадження новацій. [44, с 10]

У нашому взаємозалежному світі впровадження нововведення має бути співвіднесене з усіма іншими елементами виробничої системи. Ефект від цих нововведень залежить від готовності й здатності всієї системи сприйняти їх.

До причин або спонукальних мотивів, що змушують організації впроваджувати нововведення, передусім належать такі: 1) пошук розв'язання проблем, що виникають у діяльності організації; 2) наслідування інших організацій (хтось впроваджує цю технологію, і ми не відстанемо); 3) бажання поліпшити свою майстерність у конкретній діяльності; 4) інтуїтивні уявлення, що нововведення може поліпшити діяльність організації; 5) підтримка або підвищення престижу; 6) реалізація знань про нові технології та інші нововведення працівників, які приходять в організацію з вищих навчальних закладів, після підвищення кваліфікації або з інших організацій; 7) забезпечення потреб людей, що знаходять задоволення у впроваджувальній діяльності, як діти знаходять задоволення в грі; 8) поради консультантів у період реорганізацій на підприємстві; 9) потреби споживачів; 10) конкурентна боротьба на ринку, бажання одержати прибуток у конкурентній боротьбі.

Беручи до уваги ступінь новизни і предмет інновації, вчені поділяють їх на три групи: новинка світового масштабу — винахід ніде не має аналога, це перше у світі впровадження зміни; новинка в масштабах країни — інновація має відтворювально-адапційний характер: немає аналога в країні, але існує за кордоном; новинка в масштабі одного підприємства — інновації, що мають

аналоги на інших підприємствах у даній країні, а також інновації, придатні до застосування тільки на одному підприємстві.

Деякі автори вважають, що не має значення, що продукти й технології десь відомі; для суспільства, яке їх раніше не знало, вони, безумовно, є інноваціями. Для аналізу процесів розвитку більш правильним є таке розуміння поняття інновації, коли нею вважається не тільки інновація у світовому масштабі, а й нововведення для даного суспільства. З цим твердженням, з нашого погляду, можна погодитися, виходячи з позицій мікроекономічного розвитку [45].

Інновації відіграють надзвичайно важливу роль у розвитку загальнолюдської цивілізації (наприклад, відомий такий феномен як "хвилі Кондрат'єва") та, зокрема, кожної окремої держави, відповідно більшість сучасних держав намагаються створити та постійно удосконалювати національні інноваційні системи для підтримки процесу створення та впровадження інновацій [46].

Комплексною характеристикою спроможності підприємства до інноваційної діяльності є його інноваційний потенціал. Це поняття є концептуальним відображенням феномену інновацій. Зовсім недавно воно увійшло до числа термінів економічної науки як економічна категорія, але в сучасній економічній літературі, у тому числі й українській, відсутнє однозначне його визначення. У наукових працях цей термін вживається, як правило, операційно при розв'язанні інших науково-пізнавальних завдань [12, с. 9]. У багатьох дослідженнях автори концентрують свої зусилля на вивченні окремих сторін інноваційного потенціалу, тому в літературі представлені специфічні визначення, які мало співвідносяться між собою. Іноді поняття "інноваційний потенціал" ототожнюється з науковим, інтелектуальним, творчим та науково-технічним потенціалом.

Спробуємо розглянути визначення цього поняття з точки зору онтології. У широкому розумінні поняття "потенціал" (лат. "potencia" - сила) - це засоби, запаси, джерела, що є в наявності й можуть бути використані, приведені в дію для досягнення певної мети, виконання плану, розв'язання завдань, можливості якої-небудь соціальної системи у певній області [29, с. 3].

Сучасна економіка запозичила термін "потенціал" із фізики, де він означає кількість енергії, яку накопичила система і яку вона спроможна реалізувати в роботі. Визначення промислового потенціалу підприємства можна сформулювати як сукупність засобів і предметів праці, робітників, їхніх навичок, мотивів і стимулів, виробничих відносин, що склалася за багато років і перебуває у системній єдності. Потенціал - це прихована можливість використання виробничої сили ресурсу, він міститься у самому наявному ресурсі [26, с. 12].

Аналіз економічних аспектів поняття "інноваційний потенціал" виявляє широкий спектр підходів до його вивчення. Розглянемо деякі з них:

1) інноваційний потенціал - це одна з трьох складових інноваційного простору, яка включає в себе особисті й ділові якості керівників, професійну й економічну підготовку, професійні досягнення (авторські посвідчення, винаходи тощо), матеріально-технічне і фінансове забезпечення, інноваційний потенціал визначається набором здійснюваних нововведень;

2) інноваційний потенціал - сукупність різних видів ресурсів, включаючи матеріальні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні та інші ресурси, необхідні для здійснення інноваційної діяльності;

3) інноваційний потенціал містить невикористані, приховані можливості накопичених ресурсів, що можуть бути задіяні для досягнення цілей економічних суб'єктів;

4) інноваційний потенціал регіону являє собою категорію особливого змісту, що включає не лише інноваційні ресурси й механізм їх використання в організаційно-господарській системі, а й активність інноваційних процесів у регіональній економіці [17, с. 36].

Як бачимо, існують різні підходи до тлумачення цього поняття. Одні автори роблять наголос на наявності ресурсів, інші на можливості їх використання. Але більшість керується так званим ресурсним підходом, тобто уявляє інноваційний потенціал як сукупність ресурсів, виділяючи найчастіше такі її елементи, як кадрова, інформаційно-методологічна, організаційна й матеріально-технічна складові. Окремо можна виділити фінансові ресурси, які забезпечують умови

реалізації інших елементів і виконують роль їх кількісної оцінки. Усі складові частин мають бути узгоджені між собою і виконувати певні функції згідно з механізмом їх використання, який розробляється у надрах інноваційного менеджменту підприємства. Фінансова складова інноваційного потенціалу, наприклад, забезпечує надходження коштів для виконання інноваційних процесів, створює стимули і умови для розробки інновацій, впливає на вибір тематики інноваційних проектів відповідно до потреб функціонування і розвитку самої інноваційної сфери, сприяє ефективному формуванню витрат на інновації, реалізує необхідну еластичність надходжень фінансових ресурсів відповідно до протікання етапів інноваційного процесу. Вітчизняна модель фінансування інноваційної діяльності передбачає такі джерела:

- власні кошти підприємств (амортизаційні відрахування, мобілізація внутрішніх активів, виручка від реалізації окремих видів майна, нерозподілений прибуток й інші грошові накопичення);
- кредитні ресурси (кредити банків, фінансовий лізинг, кошти ДІФ та Фонду фундаментальних досліджень);
- бюджетні кошти (державного й місцевого рівнів);
- вітчизняні та іноземні інвестиції (гранти, міжнародні програми, пайові внески іноземних інвесторів, кошти іноземних наукових фондів) [26, с. 45].

Аналіз джерел фінансування інноваційних заходів підприємств України за останні роки засвідчив, що із загальної суми використаних на інноваційні цілі фінансових ресурсів майже 60-70% становили власні кошти підприємств, фінансування з державного бюджету дорівнювало приблизно 2-4%, кредитні ресурси становили 2-3%, кошти інвесторів – 1-2%. Як видно з наведених даних, основним таким джерелом є власні кошти суб'єктів господарювання, і стає очевидним, що у майбутньому слід спиратися саме на них. Висока ризикованість інноваційних проектів зумовлює низьку частку коштів інвесторів і кредитних ресурсів [12, с 63].

Матеріально-технічні ресурси є речовинною основою інноваційного потенціалу, визначають його техніко-технологічну базу, впливають на масштаби

й темпи інноваційної діяльності. Формування інноваційного потенціалу може бути ускладнено труднощами їх одержання. Тому дуже актуально, особливо в наших умовах, орієнтувати його на створення нематеріаломістких нововведень, що дасть змогу максимально комплексно використовувати наявну сировинну базу, нові види матеріалів, утилізацію відходів відповідно до екологічних вимог, що висуває суспільство до виробників [12, с. 63].

Кадрова складова інноваційного потенціалу може характеризуватися такими показниками, як загальна чисельність працівників, зайнятих у НДДКР, структурний розподіл чисельності персоналу за видами діяльності, за кваліфікаційними групами. Особливо важливим фактором є ставлення робітників до інноваційних процесів, розвиток їх свідомого бажання вкладати свої знання й навички в інноваційну сферу. Дослідження, проведені на вітчизняних промислових підприємствах із цього питання, виявили те, що серед керівників вищого й середнього рівнів підтримують і беруть участь в інноваційних процесах у середньому 70% респондентів, 8% ставляться до них пасивно, 10% опитаних чинять опір, 12% взагалі не визначилися. Серед інженерно-технічних працівників і робітників ці показники становлять відповідно 55%, 17%, 12% і 16%⁸. Такі дані свідчать про середній рівень зацікавленості працівників українських підприємств у розвитку інновацій. На вагому роль інтелектуального потенціалу робітників вказують і закордонні автори. Наприклад, працівники Національного французького агентства: з енергозбереження нетрадиційно перефразували відомий закон Архімеда, заявляючи, що "будь-яка компанія, яка "занурена" в економічну кризу, може досягти стрімкого інноваційного зростання, яке прямо пропорційне масі мозку працівників підприємства, що перебуває в цьому стані. Як бачимо, саме здатність працівників до інноваційної діяльності може розв'язати проблему економічних негараздів. Тому не викликає сумніву, що розвиток кадрової складової має стати, одним із пріоритетних напрямів у процесі формування й розвитку інноваційного ї потенціалу підприємства [29, с 15].

Повернемося до питання щодо визначення поняття "інноваційний потенціал", враховуючи викладений вище матеріал. На нашу думку, підхід до

розгляду потенціалу лише як сукупності ресурсів і можливостей їх використання і обмежений. Таке уявлення про нього не враховує цільові характеристики цієї категорії. Використання ресурсів завжди цілеспрямоване й певним чином організоване для реалізації потреб суспільства й суб'єктів господарювання. Цілями інноваційної діяльності можуть бути виживання підприємства й збереження ніші на ринку, збільшення конкурентоспроможності продукції, експансія, збільшення прибутку тощо. До інноваційного потенціалу також має належати поняття, яке характеризує внутрішню можливість самого інноваційного середовища, у котрому перебуває підприємство, здійснювати цілеспрямовану діяльність із залучення конкретних господарських ресурсів, з їхньої раціональної переробки для формування інноваційного продукту. Слід урахувати й зовнішні економічні фактори, що впливають на інноваційний потенціал, такі, як державна інноваційна політика, політика кредитних установ, конкурентні стратегії споживачів, постачальників, фінансових посередників, зміни у вподобаннях споживачів тощо. Отже, ресурсний підхід не достатній для визначення поняття "інноваційний потенціал", саме це і стало поштовхом до вдосконалення визначення і категорії [29, с. 15].

Д.І. Кокурін відзначає, що до розгляду сутності інноваційного потенціалу слід підходити як до економічної категорії, котра є ієрархічно організованою системою понять, що знаходяться на різному рівні наближення до сутності потенціалу [12, с. 6]. При цьому в понятті, яке розглядається, розкривається сукупність не первинних категорій, а таких, що логічно впливають, тобто субординованих і координованих між собою залежно від економічних відносин, які вони відображають. Саме це і характеризує багаторівневу сутність інноваційного потенціалу.

Враховуючи викладене, вважаємо за доцільне подати таке визначення інноваційного потенціалу підприємства, як сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, що можуть за певних діючих внутрішніх і зовнішніх чинників інноваційного середовища бути спрямовані на реалізацію інноваційної діяльності, метою якої є задоволення нових потреб суспільства.

У цьому визначенні сконцентовано сукупність інноваційних ресурсів, їх цільову спрямованість (задоволення потреб), а також враховано фактор інноваційного середовища. Тому вважаємо його таким, що повніше розкриває сутність цієї економічної категорії.

В сучасних умовах відбувається багато змін, які впливають на інноваційний потенціал і які слід ураховувати при управлінні його розвитком. Це і розширення варіантів використання ресурсів для досягнення цілей інноваційної діяльності, і посилення функцій держави з мобілізації й ефективного використання інноваційних ресурсів, і підвищення ролі імовірнісних факторів, пов'язаних із визначенням напряму інноваційного потенціалу, і ускладнення змісту, структури й динаміки ресурсної бази інноваційного розвитку економічних суб'єктів. Також слід ураховувати, що інноваційний потенціал має свої обмеження: функціональне (визначає якісний зміст потенціалу) й відтворювальне (вказує на межі його існування, поза ними потенціал втрачає свої властивості й особливості) [17, с. 97].

Підбиваючи підсумок у розгляді зазначеного питання, наголосимо, що розв'язання проблеми інноваційного розвитку може значно вплинути на подолання негативних явищ перехідного періоду. Передумовою й важливою складовою будь-якої інновації є інноваційний потенціал, тому кожному суб'єкту господарювання необхідно знати й розуміти теоретичні основи, закономірності процесу формування, структуру, джерела зростання, методи оцінки й напрями ефективного використання такого потенціалу. Вільне володіння цими питаннями дасть змогу їм об'єктивно оцінювати свої можливості, розробляти нові напрями інноваційної діяльності, сформулювати ефективну стратегію інноваційного розвитку.

1.2. Система стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємства

В умовах ринкової економіки управління стає основою процвітання підприємств України, при цьому серцевиною й рушійною силою розвитку виступають

інновації, ефективне управління якими багато в чому визначає довгострокові перспективи підприємств [6, с. 37].

Важливість і актуальність формування ефективної системи управління інноваційною діяльністю підприємств підтверджується постійно високою увагою вчених до цієї проблеми.

Сьогодні багато фахівців рекомендують підприємствам розробляти інноваційні стратегії [3, с. 226; 6; 31, с. 99; 35, с. 13, 300 та ін.], однак висвітлюють при цьому лише окремі проблеми управління інноваційною сферою (економічні, організаційні, правові, маркетингові, мотиваційні та ін.). У той же час, на думку Завлина П.Н., сучасна парадигма управління розглядає зміст управління інноваційною діяльністю як мінімум у трьох аспектах: як науку й мистецтво управління інноваціями, як вид діяльності й процес прийняття управлінських рішень в інноваційній сфері, як апарат управління інноваційною діяльністю підприємства [34, с. 51]. Отже, деяка фрагментарність наявних теоретичних розробок визначає актуальність подальших досліджень у напрямку вдосконалювання системи управління інноваційною діяльністю підприємств, методологічною основою яких виступає системний підхід.

Кожен з аспектів управління інноваційною діяльністю має певну галузь застосування, створюючи цілісну систему управління, що у свою чергу не є відособленою, а виступає органічною частиною загальної системи управління підприємством у якості однієї з різновиду функціонального управління. Особливість управління інноваційною діяльністю підприємства полягає в його орієнтації на одержання результатів безпосередньо на основі інноваційних процесів [34, с. 119].

Загальна система управління підприємством і, відповідно, управління інноваційною діяльністю як її підсистема включають три рівні: стратегічний, тактичний і оперативний. Сутність стратегічного управління складається у визначенні того, що підприємство повинне зробити в сьогодення (найближче) час для досягнення бажаних результатів у майбутньому, виходячи з передбачуваного поведіння оточення, а тактичного й оперативного - у забезпеченні економічно ефективної реалізації стратегічних цілей підприємства.

Оскільки система стратегічного управління є потужним, ефективним, але й одночасно складними й дорогими коштами вирішення проблем, необхідність її застосування в інноваційною діяльністю вітчизняних підприємств повинна бути науково й економічно обгрунтована.

Відповідно до системного підходу об'єкт управління, так само як і система управління в цілому, виступають частинами систем більш високого порядку, і їхній розвиток відбувається в тісній взаємодії з об'єктами і явищами зовнішнього середовища. Звідси витікає, що система управління не може розглядатися поза процесом взаємодії з навколишнім світом. Проведений історико-логічний аналіз еволюції умов ведення бізнесу, дослідження теорії й досвіду практичної управлінської діяльності дозволили укласти, що сучасні особливості навколишнього середовища вітчизняних підприємств (нестабільність, динамізм, невизначеність і ін.) є зовнішніми передумовами формування системи стратегічного управління діяльністю підприємств, у т.ч. і інноваційної.

З іншого боку, система управління являє собою діалектичну єдність керуючої і керованої підсистем, суб'єкта й об'єкта управління, взаємодіючих між собою (а також із зовнішнім середовищем) за допомогою прямих і зворотних інформаційних зв'язків. Це аксіоматичне положення дозволяє стверджувати, що принципи, функції, методи, способи управлінського впливу, тобто параметри системи управління в значній мірі визначаються характеристиками й особливостями об'єкта управління.

З огляду на вищевикладене, метою роботи виступає наукове обгрунтування необхідності формування системи стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств на основі виділення й систематизації специфічних характеристик інноваційної діяльності як об'єкта управління.

Як відомо, генеральна мета інноваційної діяльності полягає в створенні інноваційної бази підприємства для довгострокового економічного росту й забезпечення конкурентних переваг за рахунок створення й ефективної комерціалізації інновацій. Очевидно, що ціль інноваційної діяльності визначає не тільки її зміст, але й специфічні характеристики.

Проведені дослідження основ теорії інновації показали, що сутнісною особливістю й найважливішою ознакою інновації є її новизна (наукова, технічна, функціональна, організаційна, ринкова та ін.). Природно, що якісно новий результат не може забезпечуватися тільки традиційними, стандартними діями підприємства.

При цьому, чим вище новизна кінцевого результату (інновації), тим вище ступінь новизни робіт і рішень у рамках інноваційної діяльності. Отже, новизна виступає фундаментальною особливістю інноваційної діяльності й визначає безліч інших її принципових відмінностей від традиційної діяльності підприємства.

У вигляді того, що інноваційна діяльність спрямована на постійний розвиток можливостей підприємства за рахунок створення нових або вдосконалювання існуючих елементів його хазяйновитої-господарчої-виробничо-господарської діяльності, а інноваційні роботи при цьому найчастіше виконуються вперше, те важливою особливістю інноваційної діяльності підприємства є її складність. Під складністю інноваційної діяльності розуміється число факторів, на яке необхідно реагувати з метою виживання підприємства, а також рівень варіації кожного фактору. Разом з тим, складність інноваційної діяльності полягає й у неповторності тих або інших способів дії в конкретних ситуаціях, в альтернативності підходів і багатоваріантності рішень при сполученні стандартів і неординарних комбінацій параметрів інновацій. З іншого боку, висока складність інноваційної діяльності пов'язана з необхідністю реалізації якісно нового результату (інновації) в умовах висококонкурентного, нестабільного, динамічного ринкового середовища, що визначає обов'язковий постійний облік, аналіз, прогнозування напрямків і чинності впливу численних факторів не тільки внутрішнього, але й зовнішнього середовища підприємства, що задають вимоги до інновацій і визначальна їхня ефективність. Отже, характерними рисами інноваційної діяльності є висока залежність від зовнішнього середовища підприємства й ринкова спрямованість, оскільки будь-яка інновація має сенс тільки при її орієнтації на задоволення ринкової потреби [35, с. 23, 79; 6, с. 109]. Новизна й складність інноваційної діяльності в сукупності обумовлюють її комплексний характер, що проявляється у тому, що інноваційної діяльності являє собою сукупність нерівноважних

інноваційних процесів, що характеризуються різною швидкістю на різних стадіях (етапах), нерівномірністю плину й мінливістю показників структури. У свою чергу, комплексність властива й кожному інноваційному процесу, що складається із цілого ряду взаємозалежних між собою явищ - від народження наукової ідеї до її комерціалізації, об'єднаних в один логічний ланцюг. Кожна ланка цього ланцюга (кожна стадія інноваційної діяльності) має свій предмет, своє втримування, свої параметри, критерії й результати, свою специфіку функціонування, підпорядкована своїй логіці розвитку. Всім сферам діяльності й функціональним підрозділам підприємства, а тим більше стороннім організаціям-партнерам властиві свої специфічні характеристики, і залучення їх в інноваційні процеси надає інноваційній діяльності додаткові особливості. Однак, з'єднуючись воедино в рамках інноваційної діяльності, різні сфери функціонування й підрозділу підприємства підпорядковані єдиної цілі - створенню й ефективній комерціалізації інновацій. Тому інноваційну діяльність не можна звести ні до однієї з її складових, і вона характеризується фронтальністю.

Рівень комплексності інноваційної діяльності залежить від ступеня новизни й складності інновацій. З іншого боку, спостерігається й зворотний зв'язок - підвищення комплексності інноваційної діяльності збільшує її складність, тому що висока ефективність інновацій досягається тільки при оптимальному функціонуванні всіх ланок єдиної цілісної системи, що вимагає консолідації дій різних сфер і функціональних підрозділів підприємства, ретельної тимчасової й просторової координації й регулювання здійснення етапів і робіт, об'єднання всіх ресурсів і зусиль, спрямованих на досягнення загальної мети.

Найважливішим наслідком комплексності інноваційної діяльності виступає розбіжність але й місцю виникнення (у просторі) витрат і результатів від розробки й реалізації інновації. Дана особливість вимагає застосування спеціальних методів і показників оцінки ефективності роботи окремих учасників інноваційної діяльності підприємства.

Новизна, складність і комплексність робіт у рамках інноваційної діяльності обумовлюють тривалість інноваційних циклів. Крім того, що протяжність в часі

характерна для багатьох стадій і видів робіт в інноваційних процесах, особливістю інноваційної діяльності є наявність тимчасового лага між виникненням ідеї, відкриття, винаходу й об'єктивною необхідністю в інновації (може становити до 20-25 років) [32, с. 23].

Тривалість інноваційних циклів визначає багато специфічних характеристик інноваційної діяльності, такі як розбіжність у часі витрат на інновацію й результатів від її комерціалізації, різночасність використання проміжних і кінцевих результатів, зміна в часі вартості грошових потоків і ін. Виділені особливості вимагають пріоритетної орієнтації інноваційної діяльності підприємства на довгострокову перспективу при збереженні високої значимості поточних, оперативних, негайних вирішень і дій.

Разом з тим, необхідно відзначити, що сучасна особливість інноваційної діяльності полягає в прискоренні інноваційних процесів, що не тільки безпосереднім образом підвищує складність інноваційної діяльності, але й, приводячи до стрімкого морального старіння її результатів, вимагає розробки й реалізації все нових інновацій, чим викликає подальше ускладнення інноваційної діяльності підприємства.

Новизна, складність, тривалість, невизначеність інноваційної діяльності визначають її значну витратність, ризикованість, і, як наслідок, малий відсоток успішних інновацій, що становить за різними оцінками від 4 до 14 % залежно від специфіки інновації й конкретної ситуації [32, с. 44; 1, с. 17, 90; 6, с. 66]. У той же час високі доходи по окремим, комерційно вдалих, інноваційних проектах приводять до високої прибутковості інноваційної діяльності в цілому, перевищуючої в десятки й навіть сотню разів прибутковість традиційної діяльності підприємства.

Таким чином, специфіка інноваційної діяльності як об'єкта управління, перспективна значимість і масштабність розв'язуваних проблем у її рамках приводять до перенесення центра ваги з функціонального тактичного й оперативного рівнів управління на стратегічний рівень підприємства. На перший план виступають питання комплексного підходу до всього потоку інновацій при

їхній збалансованості за часом і по ресурсах. Опанувати цим процесом у цілому на підприємстві, дати йому перспективну цільову орієнтацію, забезпечити його довгострокову ефективність - все це можливо лише в системі стратегічного управління інноваційної діяльності. Своєчасна концентрація управлінських зусиль на освоєнні й використанні перспективних нововведень, здійснення безперервного потоку інновацій, забезпечення їхнього повномасштабного застосування, що дає максимальний ефект, створення оптимальної організаційної структури й гнучких форм управління, що сприяють підтримці високої інноваційної активності в інтересах досягнення довгострокової ефективності діяльності підприємства - це головні завдання, поставити й вирішити які можна тільки в результаті формування системи стратегічного управління інноваційної діяльності підприємства.

Підводячи підсумки дослідженню, можна зробити висновок про те, що в цей час існують об'єктивні передумови й у зовнішньому і у внутрішньому середовищі підприємств, що не тільки сприяють формуванню системи управління їхньої інноваційної діяльності на принципах стратегічного управління, але й потребуючі використання даної системи управління як необхідної умови довгострокового виживання й розвитку підприємств й надають певну складність системі управління, вимагаючи використання специфічних методів, принципів, коштів і форм управлінського впливу [34, с. 50].

1.3. Формування стратегії інноваційного розвитку підприємства

Будь-яке підприємство на ринку товарів та послуг може успішно конкурувати лише за умови використання нових продуктів чи процесів їх виробництва та споживання. Така діяльність підприємства має інноваційний характер і відіграє ключову роль в його життєдіяльності. Загострення ж конкурентної боротьби, що спостерігається зараз на світовому ринку, та зниження конкурентоспроможності вітчизняних підприємств, обумовлюють необхідність їх інноваційного розвитку. Причому кризова ситуація в інноваційній

сфері української економіки зумовлена, перш за все, відсутністю стратегії інноваційного розвитку. За таких умов необхідний інноваційний розвиток вітчизняних підприємств, який дозволив би їм вдосконалюватися, стати більш інвестиційно-привабливими, та як наслідок – конкурувати з іноземними фірмами. Але для ефективного інноваційного розвитку необхідно застосувати стратегічне управління, оскільки стратегія є інструментом створення і підтримки домінування підприємства, яке базується на здатності створювати якіснішу продукцію у певній галузі ніж конкурента.

Необхідність теоретично обґрунтувати та методично забезпечити формування ефективної стратегії інноваційного розвитку промислових підприємств України з подальшим урахуванням галузевої специфіки їхнього розвитку зумовили актуальність проблеми та вибір теми статті.

Традиційна інноваційна стратегія означає відсутність технологічних змін на підприємстві. На таких підприємствах закріплюються певні інноваційні форми на тривалий період їх життєвого циклу. Традиційна інноваційна політика вважається інноваційною як осмислена відмова від оновлення продукції у результаті аналізу ситуації і стану конкурентів. Традиційна стратегія уникає власне інноваційної поведінки [44, с. 94].

Інноваційна стратегія «за нагодою» пов'язана з використанням інформації і можливостей, які виникають у зовнішньому середовищі підприємства. Характерна її риса — відсутність власної науково-технічної діяльності. Такий тип стратегії називають ще «стратегією ніші» [44, с. 95].

Відомо, що стратегія інноваційного розвитку - це проект (модель) проведення головних інноваційних дій необхідних для реалізації корпоративних стратегій, які направлені на певне оновлення окремих компонентів виробництва, реалізації та споживання продукції. До таких компонентів можна віднести [5; 7; 8; 36]:

- номенклатуру, асортимент, масштаби виробництва та якість продукції (створення нової або удосконалення існуючої);
- поведінка підприємства на товарному ринку (інноваційні методи

просування продукції та формування ціни, використання ринкових корневих компетенцій);

- управління ресурсами підприємства (нові методи співпраці з постачальниками ресурсів, методи управління запасами ресурсів);
- поведінка підприємства на ринку інвестиційно-фінансових ресурсів (специфічні методи залучення інвестицій та їх повернення, використання позичкових коштів та грошових надходжень);
- розробка чи нове використання технологій (використання ноу-хау, патентів технологічних ідей та раціоналізаторських пропозицій);
- засоби стосунків з партнерами та іншими суб'єктами зовнішньої інфраструктури (використання різних методів створення відносин з суб'єктами зовнішнього середовища);
- характер управління підприємством (застосування нових технологій менеджменту).

Також, під інноваційною стратегією розуміють стратегію націлену на передбачення глобальних змін в економічній ситуації і пошук масштабних рішень, спрямованих на зміцнення ринкових позицій і стабільний розвиток підприємства [5; 24; 10; 43].

Головні цілі при визначенні стратегії управління інноваційною діяльністю - запобігти розпаду науково-інноваційної сфери, знайти шляхи забезпечення її незалежності від кризових явищ у суспільстві та впливу на технологічну реконструкцію економіки. Вони повинні забезпечуватись через вирішення таких завдань [7; 22]:

- створення передумов для швидкого та ефективного впровадження технічних новинок у всіх сферах діяльності, забезпечення структурно-технологічної перебудови як на рівні окремих підприємств, так і економіки в цілому;
- збереження і розвиток стратегічного науково-технічного потенціалу в пріоритетних напрямках розвитку;
- створення необхідних та достатніх матеріальних умов для

збереження;

– кадрового потенціалу науково-інноваційної сфери, недопущення еміграції висококваліфікованих наукових кадрів.

Розробка стратегії інноваційного розвитку передбачає прийняття стратегічних завдань, оцінку можливостей та ресурсів для їх виконання; аналіз альтернатив; підготовку конкретних програм, проектів, бюджетів; оцінку сильних та слабких сторін діяльності суб'єктів зі врахуванням обраних цілей. Аналізується стан розвитку науково-інноваційної сфери, види існуючих науково-інноваційних структур, напрями їх діяльності та можливість конкуренції між ними, перспективи розвитку. Обираються фактори, що приймаються за основу для з'ясування інноваційної стратегії [8; 42].

Виділяють такі стратегії інноваційного розвитку, як: стратегію наступу, традиційну стратегію, стратегію за нагодою та змішану стратегію.

Під час формування стратегії інноваційного розвитку слід обрати метод чи модель формування інноваційної стратегії, який для аналізованого підприємства є найбільш оптимальним. Для цього застосовують SWOT-аналіз [36; 10].

Для того, щоб визначити, яку обрати стратегію інноваційного розвитку, необхідно виконати певну послідовність дій (рис. 1.1).

Слід зазначити, що зображені на рис. 1.1 етапи формування стратегії інноваційного розвитку є взаємозалежними і в комплексі дають змогу обрати правильну стратегію. Вилучення певного етапу може призвести до одержання хибного результату.

На етапі аналізу зовнішнього середовища і прогнозування тенденцій його змін вивчають поточну кон'юнктуру ринку і її визначальні фактори, прогнозують розвиток кон'юнктури. Співвідношення факторів, що сприяють розвитку підприємства, створюючи для нього нові можливості, і факторів, що можуть становити загрозу, впливають на вибір загальної та інноваційної стратегії підприємства. Так, якщо можливості значні, підприємство може обрати наступальну стратегію, якщо незначні – стратегію «за нагодою». Якщо ж аналіз покаже перевагу загроз, необхідно дотримуватися захисної стратегії.

Аналіз зовнішнього середовища потребує ретельного дослідження факторів прямої (мезосередовище) та опосередкованої (макросередовище) дії.

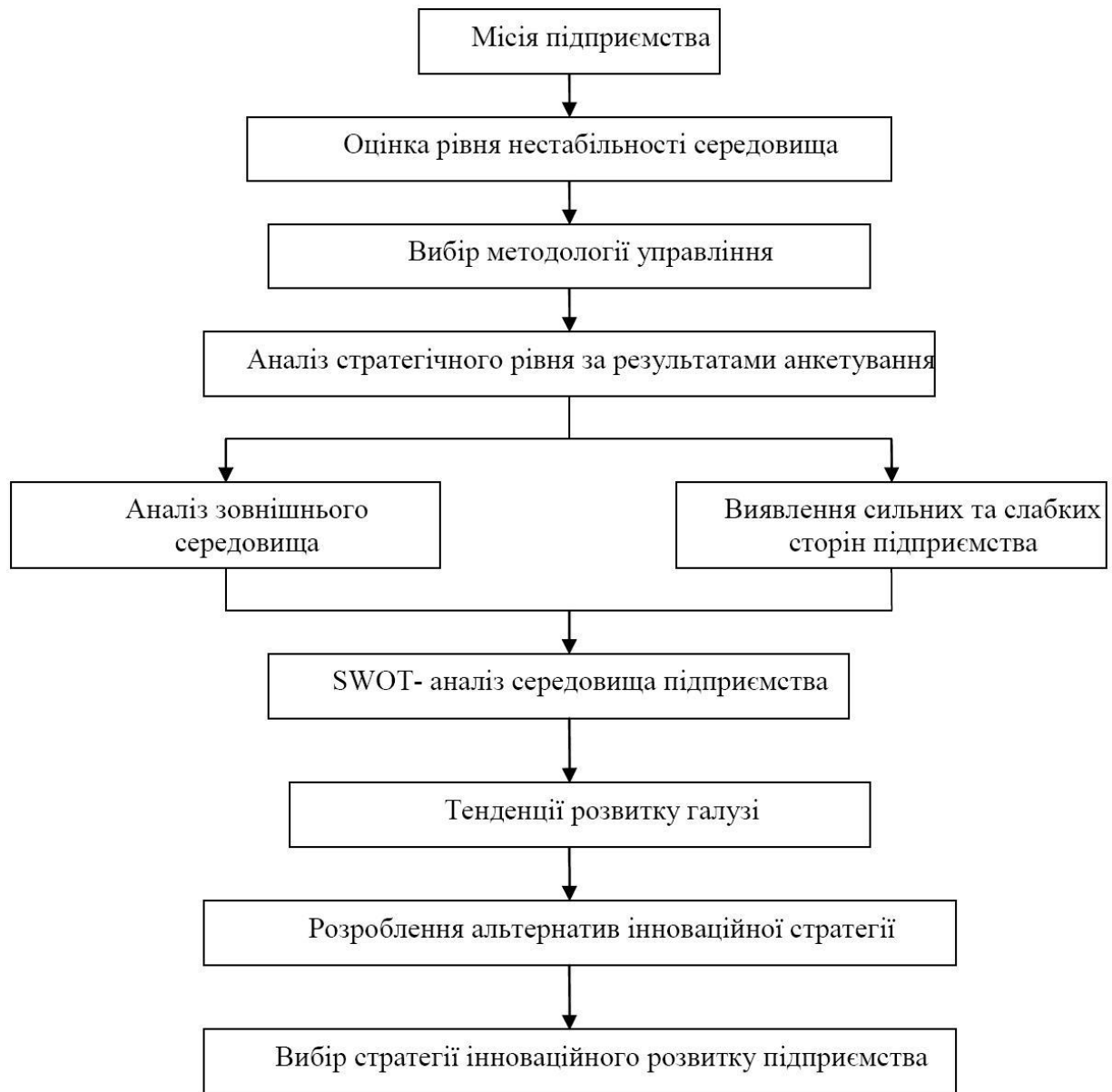

Рис. 1.1. Етапи формування стратегії інноваційного розвитку підприємства

На етапі аналізу внутрішнього середовища підприємства і оцінювання рівня його інноваційного потенціалу визначають відповідність елементів внутрішнього середовища підприємства завданням його ефективного функціонування і розвитку. Ефективне функціонування та розвиток підприємства значною мірою залежить від досконалості його внутрішнього середовища, що забезпечується раціональною взаємодією усіх внутрішніх елементів системи.

Така взаємодія заснована на принципі динамічної рівноваги – постійному вдосконаленні ключових елементів підприємства і приведенні у відповідність до них інших. Це формує виробничо-технічний потенціал підприємства, забезпечує його здатність стабільно функціонувати в межах обраної стратегії, незважаючи на зміни, які відбулися у зовнішньому середовищі.

Виробничо-технічний потенціал підприємства - здатність до стабільної виробничої діяльності в межах обраної стратегії за умов складного і мінливого зовнішнього середовища [7; 42]. Виробничо-технічний потенціал визначає розвиток усіх елементів підприємства як виробничо-господарської системи. Проте часто підприємства, що налагодили стабільне виробництво за певних умов, стикаються із значними труднощами при зміні цих умов. Причиною цього є інертність елементів внутрішнього середовища. Тому в процесі аналізу внутрішнього середовища необхідно з'ясувати, які з його елементів можуть сприяти реалізації стратегії розвитку, а які є слабкими ланками. Саме слабкі ланки підприємства є першочерговими об'єктами його інноваційної діяльності.

Сильні та слабкі сторони підприємства стосуються безпосередньо інноваційної діяльності і дають змогу оцінити інноваційний потенціал підприємства, який формулює його здатність створювати й використовувати інновації і впливає на вибір і реалізацію інноваційної стратегії.

Інноваційний потенціал підприємства - сукупність ресурсів та умов діяльності, що формують готовність і здатність підприємства до інноваційного розвитку [2; 5].

Інноваційний потенціал залежить від параметрів організаційних структур менеджменту, професійно-кваліфікаційного складу промислово-виробничого персоналу, зовнішніх умов господарської діяльності та інших чинників.

Структура інноваційного потенціалу охоплює ті елементи підприємства, які обумовлюють його готовність до змін. Інноваційний потенціал підприємства багато в чому визначається техніко-технологічними характеристиками виробничого устаткування, його здатністю до переналагоджування, перепланування операцій тощо. Ще більше значення мають творча атмосфера

співпраці, стиль управління та мотиваційні преференції працівників підприємства. Високий потенціал свідчить про спроможність підприємства вести інноваційний пошук і здійснювати організаційні зміни у процесі реалізації будь-якої інноваційної стратегії.

Низький потенціал не забезпечує такої можливості і обмежує вибір інноваційних стратегій. Тому оцінювання інноваційного потенціалу є необхідною складовою процесу розроблення стратегії розвитку. Оцінити інноваційний потенціал підприємства можливо за допомогою SWOT-аналізу, який дає змогу не просто оцінити здатність підприємства реалізувати інновації, а й визначити вплив на цю здатність інноваційного клімату, сформованого у зовнішньому середовищі. Стандартна методика SWOT-аналізу осмислюється з погляду інноваційних можливостей, які може надати середовище господарювання і потенціал самого підприємства. У процесі аналізу фіксуються:

- сильні сторони потенціалу підприємства, які забезпечать йому використання можливостей, що з'явилися у зовнішньому оточенні (це допомагає визначитися із стратегією їх використання);
- слабкі сторони потенціалу підприємства, які позбавляють його шансу використати нові можливості або створюють загрози для його існування.

Сутність роботи на етапі визначення загальної стратегії полягає у виборі одного з можливих напрямів поведінки підприємства у майбутньому:

- стратегія зростання (наступу) передбачає стрімкий розвиток підприємства: збільшення масштабів виробництва, освоєння нових товарів і послуг, нових напрямів діяльності, вихід на нові ринки збуту, завоювання міцних конкурентних переваг. Реалізується стратегія шляхом самофінансування або через придбання чи злиття з іншими підприємствами;
- суть стратегії стабільності (обмеженого зростання) полягає у підтриманні існуючих розмірів і напрямів ділової активності підприємства;
- стратегія скорочення (захисна) використовується за несприятливих для підприємства умов з метою утримання її позицій на ринку і запобігання банкрутству.

На вибір загальної стратегії підприємства суттєво впливає її місія. Визначення інноваційних можливостей визначається зіставленням інноваційного потенціалу підприємства з інноваційно-інвестиційним кліматом країни (регіону). Для цього використовують стандартний метод SWOT-аналізу [20; 8; 22; 21], при якому у таблиці порівнюють можливості і загрози зовнішнього середовища, які характеризують нинішній інноваційний клімат в Україні, а також очікування споживачів підприємства із сильними і слабкими сторонами, що формують його інноваційний потенціал. Попарне порівняння сильних сторін підприємства, які відображають його інноваційний потенціал, і можливостей, що надає зовнішнє середовище, дало змогу окреслити коло його інноваційних можливостей. Водночас порівняння слабких сторін підприємства, що знижують його інноваційний потенціал, із загрозами з боку зовнішнього середовища дає змогу зрозуміти, у якому напрямі слід здійснювати вдосконалення внутрішнього середовища підприємства, щоб підвищити його здатність до інноваційних змін.

На етапі формування стратегічних інноваційних цілей визначають основні завдання інноваційної діяльності з огляду на загальну стратегію підприємства та його інноваційної позиції. Вибір цілей розвитку залежить від інноваційного потенціалу підприємства та інноваційно-інвестиційного клімату в країні.

Інноваційними цілями можуть бути створення нового продукту, впровадження нової технології, перехід на новий вид сировини, реструктуризація підприємства та ін. Інноваційні цілі є вектором розвитку. Саме на їх основі формується інноваційна стратегія підприємства.

Сутність розроблення концепції інноваційної стратегії полягає у визначенні інноваційних стратегій, які може реалізувати підприємство з огляду на свої ринкові позиції та інноваційні можливості. Розроблення інноваційної стратегії ґрунтується на теорії життєвого циклу продукту, ринкових позицій підприємства та його науково-технічної політики.

Для формування стратегії інноваційного розвитку використовують різноманітні методи і моделі, найбільш поширеними з яких є: матриця «Продукт-ринок» Бостонської консалтингової групи (БКГ); матриця «привабливість ринку -

переваги в конкуренції» (9-секційна матриця «Дженерал Електрик-МакКінзі»), а також матриця «балансу життєвих циклів».

Матриця БКГ використовується для генерації стратегій в умовах зростаючого ринку. За її допомогою можна отримати такі рішення:

- стабілізувати чи розширити частку (обсяги) існуючого ринку для продуктів, що виробляє організація;
- зробити вихід із старими продуктами на нові ринки;
- продавати нові продукти на старих ринках;
- диверсифікувати діяльність шляхом переходу до нових сфер.

Вибір стратегії залежить від ресурсів підприємства та бажання йти на ризики.

Матриця будується за двома показниками: темпів росту ринку та відносної частки ринку. Методологія БКГ доволіно поділяє темпи росту на високий та низький. Таким чином, ті напрями діяльності, що були пов'язані з галузями, що швидко розвиваються, завжди потрапляють в квадранти з високими темпами росту і навпаки, ті напрями діяльності, що пов'язані з низькими темпами росту, завжди знаходяться в квадрантах низьких характеристик. Тому рекомендується не встановлювати межу між високими та низькими темпами росту нижче 5% [2; 5].

Відносна частка ринку визначається як відношення власної частки підприємства до частки найбільш значного конкурента. Тоді межа відносної частки ринку може бути рівною 1. Оскільки це не досить високий критерій, так як 1 - це характеристика підприємства, що має найбільшу частку ринку, то рекомендується межу встановлювати на рівні 0,75-0,8, тоді відповідно до такого розподілу виробляється підхід до кожної стратегічної зони господарювання (СЗГ).

Матриця «привабливість ринку - переваги в конкуренції» є розвитком моделі БКГ, яка дозволяє проводити диференційовану оцінку СЗГ, і містить три позиції (високу, середню та низьку) за напрямками [20; 36]:

- зацікавленість підприємства до сектору;
- «конкурентна» позиція сектору, в якому положенні підприємства

оцінюється на основі її відносної частки ринку, та конкурентоспроможності товару.

Конкурентна позиція підприємства та привабливість виду діяльності, як елементи вертикальної та горизонтальної інтеграції, характеризуються комплексом величин, а не визначаються одним показником. Так, привабливість виду діяльності може характеризуватися таким набором показників (для галузі): розмір та темпи росту ринку, технологічні вимоги, інтенсивність конкуренції, сезонні та циклічні коливання, можливості та загрози, потреби в інвестуванні, прибутковості галузі, соціальний і державний вплив. До чинників, які можливо використовувати для оцінки конкурентних позицій, відносять: частку ринку (порівняно з конкурентом), відносний рівень витрат, якість товару, знання споживачів та ринку, присутність технологічних ноу-хау, рівень організації виробництва та ін. [42; 25].

Конкурентна позиція бізнесу може бути: домінуючою, сильною, сприятливою, проблематичною, слабкою. Використовуючи ці категорії можна побудувати матрицю «Артур Д. Літл», в якій в кожному квадранті можна розмістити відповідні стратегічні напрями. Таким чином, у квадранті одночасно може розміщуватися не одна, а три-чотири стратегії. Унікальною позицією є домінування на ринку, коли галузь знаходиться на стадії зародження. В інших випадках бізнес-стратегії повинні мати різні життєві цикли [24; 43; 22].

АНАЛІЗ СТАНУ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВ «НІКМОРСЕРВІС-МИКОЛАЇВ»

2.1. Техніко-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю (далі ТОВ) “Нікморсервіс-Миколаїв” було створене у жовтні 2003 р. На повну потужність стало працювати з січня 2004 р. Підприємство займалось наданням послуг з агентування суден, експедирування вантажів та наданням послуг з навантажувально-розвантажувальних робіт наявними технічними засобами (плавкран, конвеєри).

У червні 2006 року на базі підприємства та орендованого майна і професіональних кадрів Миколаївського морського торгового порту створено відокремлений структурний підрозділ “Стивідорна компанія “Нікморсервіс”; відкрито новий вид діяльності – транспортне оброблення вантажів (перевалка вантажів – експорт-імпорт, транзит, для організацій замовників на території Миколаївського морського торгового порту).

Таким чином, разом із відкритим новим видом діяльності та наданням послуг з агентування суден, експедирування вантажів, брокерських послуг, при перевалці вантажів споживачам стали надаватись закінчені транспортно-технологічні послуги.

За останні три роки компанія досягла значних результатів господарської діяльності. Так у 2012 році по структурному підрозділу “Стивідорна компанія” отримано чистий прибуток у розмірі 7 419 тис. грн., а в цілому по підприємству 5 104 тис. грн. Вантажообіг склав майже 700 тис. тонн. Такими обсягами робіт компанія внесла значний внесок у результати роботи Миколаївського морського торгового порту, який на Всеукраїнському конкурсі портів зайняв перше місце у номінації “Золота тонна” – за найбільшу кількість та якість оброблених вантажів. В першому півріччі 2013 р. підприємству вдалося досягти ще більш високих показників, чистий прибуток сягнув величини 9 932,9 тис. грн, при обсягах перевалки вантажів майже 900 тис. т.

Підприємству ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв” вручено Національний сертифікат

„Лідер галузі 2012” - четверте місце за показниками обсягів робіт продуктивності праці та ін. при ранжируванні 300 000 підприємств України органами Держкомстату.

Підприємство, як посередницька організація, надає декілька видів послуг: організація фрахтування (відфрахтування) суден, організація агентського обслуговування суден в портах, організація транспортно-експедиторської роботи на морському та залізничному транспорті при обслуговуванні клієнтури і оброблення експортно-імпортних вантажів в порту, виконання навантажувально-розвантажувальних робіт наявними та орендованими засобами.

Надання цих видів послуг відрізняється від інших не тільки змістом вирішуваних питань. Суттєвою різницею є те, що в інших сферах оперативної експлуатаційної діяльності питання вирішуються в рамках своєї галузі, а питання взаємодії з іншими відомствами регламентуються чинними законами, правилами, положеннями і т.д. У сфері ж комерційної роботи нашого підприємства більшість вирішуваних питань стосується взаємовідносин з клієнтурою (фрахтівниками, вантажовідправниками, вантажоотримувачами), суміжними видами транспорту і найрізноманітнішими посередницькими та обслуговуючими організаціями. При цьому, поряд з деякими нормами, що мають міжнародне признание, права і обов'язки сторін в основному визначаються умовами договорів.

Новий вид послуг, яке підприємство надає з 2011 року – здійснення початкової і кінцевої операції з перевезення вантажів: навантаження і розвантаження, тобто перевалки вантажів з одного виду транспорту на інший, своєчасно і якісно. Для забезпечення своєчасного навантаження і розвантаження вантажів вони тимчасово зберігаються в складах з послідуочим перевантаженням на судна або залізничні вагони.

ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв” здійснює свою діяльність шляхом орендування основних фондів (складських приміщень, вантажопідйомного обладнання, в тому числі п'яти кранів, причалу №9) у ДП «Миколаївський морський торговельний порт». Підприємство знаходиться у сприятливому середовищі, так як має доступ до всієї інфраструктури порту. Всі послуги, які надає підприємство ведуться на території Миколаївського морського торгового порту. За його межами надаються тільки

послуги з експедирування вантажів – Одеська залізниця (Котовськ), Одеський порт, залізниця “Беларусь” (Чернігів Північний).

В своїй роботі компанія використовує значну кількість навантажувальної техніки: порталні крани вантажопідйомністю 16 т. – 5 шт. (три по фронту, два – по тилу), виловні та ковшові навантажувачі, гідравлічні перевантажувачі.

Загальний обсяг корисної складської площі становить:

- відкрита -13800 м²;
- закрита – 10066 м².

Наявна техніка та складські площі дозволяють здійснювати перевантаження вантажів в загальному обсязі до 1,0-1,2 млн. тон на рік як навалом так і металопродукції.

Норми завантаження суден:

- сталь у рулонах або пакетована - 1500-3000 т за добу.
- чавун – 6000 т за добу.

Максимальна осадка суден, які заходять до причалу № 9 ДП «Миколаївський морський торговельний порт» - 10,3 метри, довжина причальної стінки – 235 метрів.

Миколаївський морський торговельний порт розташований у гирлі ріки Південний Буг, в північній частині Дніпро-Бугського лиману і є важливою ланкою транспортної системи на півдні України. Порт з'єднується з Чорним морем судноплавним каналом довжиною 44 милі.

Миколаївський морський торговельний порт має свої криті складські приміщення, відкриті площі для зберігання вантажів і здійснює переробку генеральних та навальних вантажів, включаючи зернові культури, руди, металовироби, труби тощо.

Головними експортними товарами, що проходять через порт є: хімічні добрива, металовироби, труби, бавовна. Через порт імпортуються: фрукти, товари народного вжитку. Разом в порту налічується 14 причалів. Як вище згадувалося, ТОВ «Нікморсервіс-Миколаєв» орендує причал №9, схематично він наведений у додатку В. Всі причали мають залізничне сполучення. 12 причалів оснащені підйомними кранами вантажопідйомністю до 40 т. Порт приймає судна довжиною до 215 м,

шириною до 30 м, і осадкою до 10,3 м.

Територія порту складає 94 га, акваторія - 225 га, причальні глибини – 10,5 м, довжина залізничного полотна - 24,6 м, глибина підводного каналу - 10,5 м. Порт має 36 кранів, а також 89 автонавантажувачів вантажопідйомністю від 1,5 до 25 тон.

Протягом останніх п'яти років в Україні спостерігається стабільне зростання попиту на послуги обробки вантажів у портах. В останні два роки лише 20% цих потреб задовольнялись за рахунок державних підприємств. Решту послуг надавали чисельні новозбудовані перевалочні комплекси в Миколаївській та Одеській областях, а також численні компанії орендатори, які орендують основні фонди у державних морських портів.

Ситуація на ринку послуг з перевалки вантажів на експорт характеризується значною нестабільністю, великою кількістю учасників. Ця ситуація сприяє тому, що в цьому сегменті прослідковується постійна необхідність у будівництві, чи появі нових суб'єктів, що надають подібні послуги. Оскільки тарифи в даній сфері регулюються державою, головним чинником конкуренції є якість послуг, що надаються. В стивідорній галузі одним з важливих аспектів, що характеризує якість послуг, є час навантаження/розвантаження судна, що прямо залежить від потужності вантажопідйомних засобів.. Таким чином придбання додаткового крану, як це передбачено проектом, є важливим фактором підвищення конкурентоздатності компанії.

Найбільш серйозну конкуренцію нашому підприємству складає ДП «Миколаївський морський порт» та стивідорні компанії і портовий елеватор, що діють на його території. Однак послуги морського порту, хоча і відзначаються великою різноманітністю, мають високу ціну, в силу значних накладних витрат, і доступні для вузького кола споживачів. Послуги портового елеватора навпаки, різноманітністю не відзначаються, елеватор працює тільки із зерновими та олійними культурами, однак послуги надаються високої якості.

Потенціальними споживачами послуг компанії є підприємства та організації різноманітного профілю всіх форм власності, що мають розгалужену господарську структуру.

Перевагами бізнесу являється наступне:

- надання комплексних послуг;
- спрощена технологія надання послуг;
- порівняно низька собівартість послуг;
- застосування регульованих тарифів.

Слід також відзначити, що важливим аспектом операційної діяльності компанії є обслуговування потреб групи «Євро Фінанс», яка здійснює експорт металобрухту та металопродукції користуючись послугами ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв».

Наприклад, в 2019 році продукція компаній, що входять у групу «Євро Фінанс» склала більше 20% вантажів, що було оброблено підприємством.

Протягом останніх років питома вага ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» серед компаній, що працюють у Миколаївському морському порту суттєво коливалася. Так у 2019 році на товариство припадало 20% послуг агентування, експедування і 12,1% - перевалка; у 2020 році – 11% агентування, експедитування і 7,3% - перевалка. В даний час (станом на 01.07.2021) підприємство обробляє 18% від товарообігу Миколаївського морського торгового порту; послуги агентування та експедитування складають на даний час 14,7% від портового обсягу.

Очікується що до кінця 2017 року загальний обсяг перевалки вантажів через ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» складе більше 1 млн. тон. Ретроспективні дані, що характеризують обсяги діяльності компанії в 2019–2021 роках наведено у наступній таблиці (табл. 2.1).

Як можна бачити обсяги перевалки за 9 місяців 2021 року суттєво перевищують показники 2019-2020 років, якщо їх відповідно екстраполювати на весь рік. Це особливо важливо на тлі скорочення українського ринку морських перевезень на 21,5% і свідчить про високу якість послуг, що надаються компанією, наявність значного стабільного попиту на її послуги.

Обсяги перевалки вантажів ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»

Найменування вантажу	Обсяги перевалки, тис. т		
	2019 рік	2020 рік	9 міс. 2021 р.
Металобрухт	121	141,8	85,5
Вугілля	353,3	109,9	41,6
Боксити	50,7	25,9	0
Руда марганцева	51,1	153,2	0
Зернові	20,5	35,6	126,7
ЗРК	196,1	150	332,6
ЗРО	56,2	45,6	44,2
Чавун	0	39,4	50,9
Заготовка квадратна	0	0	10,2
Всього	848,9	701,4	691,7

Для визначення фінансової стійкості підприємства в процесі аналізу оперують системою певних коефіцієнтів які наведені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

Аналіз фінансового забезпечення діяльності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2020р.

№ з/ п	Показник	Норматив або позитивна тенденція	Технологія розрахунку	Розрахунок	
				На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4	5	6
1	Коефіцієнт фінансової автономії	зростання	[Власні кошти] : [Валюта балансу]	0,0381	0,0770
2	Коефіцієнт фінансової залежності	зростання	[Позикові кошти] : [Валюта балансу]	0,9619	0,9230
3	Коефіцієнт фінансового ризику	зменшен- ня	[Позиковий капітал] : [Власний капітал]	25,2359	11,9802
4	Коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами	понад 0,1	[Власний капітал - Необоротні активи] : [Оборотні активи]	0,0391	0,1004

Продовження табл. 2.2

1	2	3	4	5	6
5	Сума робочого капіталу	зростання	[Оборотні активи] - [Короткострокові зобов'язання]	2439,50	874,2
6	Індекс постійного активу	зменшен- ня	[Необоротні активи] : [Власні кошти]	0,6699	3,0218
7	Частка довгострокови х позичок у загальній сумі позикових коштів	зростання (можливо)	[Довгострокові зобов'язання] : [Позиковий капітал]	0,1320	0,6501
8	Коефіцієнт фінансової стабільності	понад 1	[Власний капітал] : [Позиковий капітал]	0,0396	0,0835

Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії) показує незалежність від зовнішніх джерел фінансування, норматив якого становить 0,5, що в нашому випадку знаходиться на низькому рівні, але чим нижчий цей показник, тим фінансово залежне підприємство. Невелике зменшення коефіцієнту фінансової залежності свідчить про зменшення запозичених коштів на підприємстві, а отже і про втрату фінансової незалежності. Зменшився коефіцієнт фінансового ризику – це свідчить про те, що фінансова залежність підприємства до зовнішніх інвесторів зменшалася вдвічі і значить підвищилася його ринкова врівноваженість. Зростання коефіцієнта забезпечення власними оборотними коштами проти минулого періоду свідчить про підвищення фінансової незалежності та зниження ризику фінансових вкладень. Як бачимо сума робочого капіталу зменшується, тобто відбувається зменшення частини оборотних активів, які фінансуються за рахунок власних коштів та довгострокових зобов'язань. Також сума довгострокових кредитів перевищує робочий капітал, це свідчить, що підприємство використовує частину довгострокових позик і кредитів на фінансування поточних операцій, тобто здійснює нецільове їх використання. Індекс постійного активу в нас піднявся з 0,6699 до 3,0218 – зростання цього показника в динаміці – негативна тенденція, яка свідчить про залежність від фінансування ззовні. Коефіцієнт фінансової стабільності менше норми, що свідчить про фінансову

нестабільність підприємства.

Платоспроможність і ліквідність можна оцінити за допомогою системи відносних показників. Розрахунок основних показників платоспроможності та ліквідності підприємства подано в табл. 2.3.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності характеризує спроможність підприємства миттєво погасити свої термінові борги. Теоретично достатнім вважається значення коефіцієнта абсолютної ліквідності в межах 0,2-0,25, тобто поточні зобов'язання, терміни погашення яких настають неодноразово, мають бути забезпечені щонайменше на 20% абсолютно ліквідними активами. В нас цей показник значно менший за норму – це свідчить про нездатність підприємства розраховатися за рахунок грошових коштів із поточними зобов'язаннями. Проміжний коефіцієнт ліквідності за звітний року значно перевищує нормативні значення. Він допомагає оцінити можливість погашення підприємством короткострокових зобов'язань у випадку його критичного стану. Коефіцієнт покриття на початок 2020 року досяг значення 1,1671 при нормативному значенні більше 2,0 і піднявся за звітний період на 1,2085 і становив 2,3756, що перевищує норматив. Підприємство практично може покрити зобов'язання своїми активами. Як бачимо коефіцієнт загальної платоспроможності хоч і впав з 7,6789 у 2019 році до 1,2786 у 2020, але все таки підприємство в змозі вчасно ліквідувати борги. Ймовірність погашення короткострокових зобов'язань тим більша, чим вищий коефіцієнт загальної ліквідності. У світовій практиці вважається, що цей коефіцієнт повинен бути не меншим 1,0. Аналізуючи дане підприємство ми можемо прослідкувати тенденцію до зростання даного коефіцієнта. І він в 2020 році дорівнює 1,4785, це значно вище нормативного, тобто підприємство в змозі самостійно погасити свої короткострокові зобов'язання.

Таблиця 2.3

Показники ліквідності та платоспроможності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2020 рік

№	Показник	Норма-тив	Технологія розрахунку	Розрахунок
---	----------	-----------	-----------------------	------------

з/ п				На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності, К ₁	понад 0,2	[Грошові кошти в касі та на поточному (валютному) та інших рахунках + Цінні папери] : [Сума короткострокових зобов'язань]	0,0174	0,0887
2	Проміжний коефіцієнт ліквідності, К ₂	понад 0,7	[Грошові кошти в касі та на поточному (валютному) та інших рахунках + Цінні папери + Сума дебіторської заборгованості] : [Сума короткострокових зобов'язань]	0,1204	1,4677
3	Коефіцієнт покриття (платоспроможн ості), К ₃	Понад 2	[Матеріальні і грошові оборотні активи (ресурси) : [Короткострокові зобов'язання + Розрахунки та інші пасиви]	1,1671	2,3756
4	Коефіцієнт загальної платоспроможн ості, К ₄	позитивною є зростання	[Вартість оборотних активів] : [Загальна сума зобов'язань]	7,6769	1,2786
5	Коефіцієнт загальної ліквідності, К ₅	Понад 1	[Грошові кошти в касі та на поточному (валютному та інших) рахунках + Цінні папери + Сума дебітор-ської заборгованості + Вартість виробничих запасів] : [Сума короткострокових зобов'язань]	0,8081	1,4785

Для подальшого аналізу підприємства пропоную зробити СВОТ-аналіз (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

SWOT-аналіз ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
Географічне положення, що дозволяє	Слабке врахування інтересів зацікавлених

приймати одночасно морські й річкові судна.	осіб (відправників вантажу, акціонерів, держави, профспілок, громадськості, кредиторів, постачальників, посередників і ін.).
Наявність на території порту ТОВ «Німорсервіс-Миколаїв», що дозволяє залучати інвесторів для розвитку інфраструктури порту, впровадження сучасних технологій обробки вантажів, залучення додаткових вантажопотоків.	Висока частка застарілого обладнання технологій, що застаріли, слабкі логістичні технології.
Значна пропускна здатність причальної лінії й складів.	Слабкий рівень державної підтримки.
Наявність великої кількості відкритих складських площ.	Відсутність автомобільних під'їзних доріг, що відповідають сучасним вимогам.
Відсутність часу очікування судами постановки до причалів.	Неефективне використання складських площ.
Висока компетентність і кваліфікація в оперативному й фінансовому менеджменті.	Неефективне використання складських приміщень.
Можливість виробітку стратегії.	Низький коефіцієнт використання парку порталних кранів.
Умови обробки судів, що відповідають сучасним вимогам.	Відсутність витрат на модернізацію парку кранів.
Гнучка система розрахунків із клієнтами, можливість пільгового розмитнення, наявність досвідчених митних брокерів.	Застаріла організаційна структура керування.
Використання системи бюджетування й режиму жорсткої економії.	Вразливість конкурентному тиску.
Прагнення до інноваційних технологій і новим інвестиціям.	Зниження вартості основних засобів, обумовлене відсутністю технічного переозброєння.
Професіоналізм ІТП.	Високий рівень зношування інструментів, пристроїв, інвентарю (більш 50%).
Збільшення частки доходів від НРР у структурі доходів порту.	Висока частка витрат палива й електроенергії в структурі витрат.
Зростання прибутку порту.	Зниження темпів відновлення основних засобів, дуже низькі коефіцієнти відновлення основних засобів.
Наявність високоліквідного балансу.	Ріст питомої ваги матеріальних витрат.

Продовження табл. 2.4

1	2
Абсолютна фінансова стабільність порту	Наявність ситуаційних і соціокультурних проблем.
Можливості й загрози застосування технології стратегічного планування	
Можливості	Загрози

Ріст обсягів вантажопотоків	Постійний ріст конкурентноздатності портів-конкурентів
Розвиток транспортних коридорів і логістичних центрів	Недосконалість законодавства й правової бази
Оптимальне використання наявного транзитного потенціалу підприємства і його подальший розвиток	Недостатній рівень зовнішніх інвестицій у розвиток портової інфраструктури
Залучення інвестицій для розвитку ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»	Відставання в розвитку матеріально-технічної бази
Будівництво й обладнання залізничних ліній міжнародного значення на території України згідно ЗМЗЛ	Зміна потреб і вимог клієнтури
Відновлення зовнішньоекономічних зв'язків України із країнами ЄС	

Аналіз середовища, який проводиться у СВОТ-аналізі в стратегічному управлінні, спрямований на виявлення загроз і можливостей, які можуть виникнути в зовнішньому середовищі стосовно порту, і сильних і слабких сторін, якими має порт. Для розв'язку цього завдання використовуємо такі приймання аналізу середовища: СВОТ (англ. SWOT) – сила (strength), слабкість (weakness), можливості (opportunities) і загрози (threats).

Грунтуючись на вищевикладеному, можна запропонувати наступну множину стратегій для ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв».

1). Стратегії використання сильних сторін і можливостей зовнішнього середовища:

- на підставі географічного положення скористатися тими можливостями, які пов'язані з збільшенням світової й регіональної економіки, ростом обсягів вантажопотоків, розвитком транспортних коридорів і логістичних центрів, розширенням міжнародного співробітництва й підряду;

- на підставі значних виробничих потужностей і фондів забезпечити ріст обсягів вантажопотоків через порт;

- на підставі сучасних технологій і прагнення до нових інвестицій скористатися розвитком світових транспортних інноваційних технологій, у т.ч. розширенням потоків капіталу в розвиток інтермодальних перевезень (контейнерних перевезень, перевезень з/д вагонів на поромках, наливних перевезень і ін.) і створення

логістичного центру;

- на підставі можливості розробки базових стратегій, які відображають різні підходи до розвитку порту й пов'язані зі зміною транспортних технологій, ринку стивідорних послуг, тарифів, положенням порту усередині галузі й ін. скористатися формуванням регіональних угруповань, розширенням міжнародного співробітництва й підряду, розвитком ринкових перетворень в Україні, у організаційних форм для залучення інвестиційного капіталу;

- на підставі можливості використання прилягаючої території, значної пропускної здатності, технічно оснащеного порту й ін. скористатися розвитком логістичних центрів, ростом обсягів вантажопотоків, розширенням потоків капіталу, розвитком ринкових перетворень в Україні й ін.;

2). Стратегії використання сильних сторін для запобігання загроз зовнішнього середовища:

- на підставі географічного положення боротися із зниженням транзиту, зміною потреб і вимог клієнтури, ростом конкурентоспроможності сусідніх портів, недостатнім рівнем зовнішніх інвестицій у розвиток портової інфраструктури;

- на підставі наявності значних виробничих фондів і потужностей подолати наслідки зміни потреб споживачів, зміни в структурі проведення й зв'язків, росту конкурентоспроможності портів, жорсткості екологічних вимог;

- на підставі сучасних технологій і прагнення до нових інвестицій, наявності універсальних і спеціалізованих перевантажувальних комплексів, значних виробничих потужностей і фондів боротися з відставанням у розвитку матеріально-технічної бази, зміною потреб споживачів, зміною в структурі виробництва й зв'язків, зростанням конкурентоспроможності портів, жорсткістю екологічних вимог;

3). Стратегії використання можливостей зовнішнього середовища для подолання наявних слабких сторін порту:

- використання росту світової й регіональної економіки, росту обсягів вантажопотоків, виникнення нових сегментів ринку по вантажах для подолання слабого рівня фінансових ресурсів і державної підтримки;

- використання виникнення глобальних систем транспорту й комунікацій

(логістичних центрів), формування регіональних інтеграційних угруповань для подолання уразливості конкурентному тиску, розв'язку ситуаційних і ін. проблем, відставанню в області маркетингу, стратегічних і ін. Досліджень;

- використання укладань угод про співробітництво (у т.ч. і міжнародних) у різних формах для подолання слабкого врахування інтересів зацікавлених осіб (відправників вантажу, акціонерів, держави, профспілок, громадськості, кредиторів, постачальників, посередників і ін.);

4). Стратегії подолання слабких сторін порту й запобігання загроз зовнішнього середовища:

- подолання слабких фінансових ресурсів, зняття організаційних обмежень, і розвиток гнучкості керування для запобігання загроз від неефективної транспортної політики держави, нестабільності й недосконалості економічного законодавства, збереження застарілих методів управління внутрішніми, зовнішньоторговельними й транзитними перевезеннями;

- подолання слабо розвинених ринкових механізмів у взаємодії різних підприємств порту, відсутності корпоратизації оперативної й господарської діяльності в порту для запобігання погроз від постійного росту конкурентоспроможності портів і різних видів транспорту, уповільнення ринкових перетворень, монополізації й державного регулювання, відсутності вільної й чесної конкуренції, відставання інтеграції України в європейську й світову транспортні системи;

- подолання слабкого врахування інтересів зацікавлених осіб (відправників вантажу, акціонерів, держави, профспілок, громадськості, кредиторів, постачальників, посередників і ін.) для запобігання погроз від швидкої зміни в структурі проведення й економічних зв'язків, збільшення числа придбань і злиттів підприємств, від зміни потреб і вимог відправників вантажу (диференціація, що підсилюється, відправлень, прагнення до підвищення ефективності перевезень, підвищення рівня зберігання й швидкості переробки вантажів і ін.);

- подолання уразливості конкурентному тиску для запобігання загроз відставання в розвитку матеріально-технічної бази, постійного росту конкурентоспроможності портів і різних видів транспорту.

2.2. Аналіз основних фінансово-економічних показників підприємства

Діагностика структури основних фондів ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» проводиться за наступною технологією:

- визначимо частки кожного виду фондів у загальній вартості основних засобів на початок і кінець року;
- порівняємо частки основних фондів, визначимо зміни часток певних груп фондів у загальній вартості основних фондів.

Основні засоби виробничого підприємства, як правило, становлять найбільшу частку в підсумку балансу. Від ефективного використання засобів праці на підприємстві значною мірою залежить ефективність його функціонування. У зв'язку з цим досліджують: вартість, склад, структуру, технічний стан основних фондів.

Для цілей бухгалтерського обліку основні засоби класифікуються за 9-ма групами, вартість та рух яких відображено у розділі II форми 5 „Примітки до річної фінансової звітності”. Для полегшення аналізу можна скласти табл. 2.5.

З проведених розрахунків видно, що найбільшу питому вагу в структурі основних засобів досліджуваного підприємства на кінець року становлять машини та обладнання – 68,29% , за рік їх питома вага збільшилася на 1,0079%. Питома вага транспортних засобів на кінець року становить 17,23%, що на 0,2505% зменшилась в порівнянні з початком року. Найменшу питому вагу в структурі основних засобів займають земельні ділянки – 0,0011%, що на -0,0001% менше в порівнянні з початком року та капітальні витрати на поліпшення земель – 0,01%, що на 0,0057% менше в порівнянні з початком року. Вартість всіх основних засобів на кінець року становила 4451194,5 грн., а на початку року вони становили 3906845,1 грн. Вартість основних засобів збільшилася за рік на 13,93%.

Таблиця 2.5

Аналіз структури основних засобів ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2020 рік за групами

№ з/п	Група основних засобів	На початок року		На кінець року		Відхилення	
		Сума, грн.	% до підсумку	Сума, грн.	% до підсумку	Сума, грн.	% до початку року
1	Земельні ділянки	47	0,0012	47	0,0011	0	-100,00
2	Капітальні витрати на поліпшення земель	88	0,0023	354	0,01	266	-99,95
3	Будинки, споруди та передавальні пристрої	531933,33	13,62	559087,78	12,56	27154,45	-95,01
4	Машини та обладнання	2628525	67,28	3039626,4	68,29	411101,4	-24,48
5	Транспортні засоби	682806,52	17,48	766791,73	17,23	83985,21	-84,57
6	Інструменти, прилади, інвентар (меблі)	58933,05	1,51	80469,76	1,81	21536,71	-96,04
7	Інші основні засоби	4647,15	0,12	5218,75	0,12	571,6	-99,89
Разом основних засобів		3906845,1	100,00	4451194,5	100,00	544349,4	-

Найзагальнішим показником ефективності використання основних фондів треба вважати показник фондорентабельності. Модель побудови показника має вигляд:

$$P_{\text{оф}} = \frac{\Pi}{\text{ОФ}} = \frac{\Pi}{\text{РП}} \cdot \frac{\text{РП}}{\text{ОФ}} = \Phi \cdot P_{\text{вв}}, \quad (2.1)$$

де Π – чистий прибуток;

РП – обсяг реалізованої продукції (чиста виручка);

ОФ – первісна вартість основних засобів;

$\Phi_{\text{в}}$ – фондівдача;

$P_{\text{в}}$ – рентабельність виробництва.

На початок 2020 року = $220,6/254,8=1,15503$

На кінець 2020 року = $9932,9/10475,1 = 1,05459$

Як бачимо фондівіддача зменшалася на 8,7 %, що свідчить про погіршення ефективності використання основних фондів.

Рентабельність виробництва:

$$\frac{254,8}{894,8} = 0,28476$$

$$\text{на початок 2020 року} = \frac{894,8}{10475,1} = 12,4054$$

$$\text{на кінець 2020 року} = \frac{844,4}{10475,1}$$

$$R_{OF} \text{ на початок 2020 року} = \frac{220,6}{254,8} * \frac{254,8}{894,8} = 0,3289$$

$$R_{OF} \text{ на кінець 2020 року} = \frac{9932,9}{10475,1} * \frac{10475,1}{844,4} = 13,0825$$

Розрахунки свідчать про те, що за рік період рентабельності основних виробничих фондів збільшилася з 0,28476 до 12,4054. Це означає, що віддача у вигляді прибутку, отриманого підприємством, на одну гривню основних виробничих фондів зросла на 12,12 грн. Це відбулося через збільшення темпів росту прибутку над темпами росту основних виробничих фондів. Рівень рентабельності основних виробничих фондів вище базового на 12,75 процентного пункту.

За допомогою факторного аналізу визначимо показники, які найбільше вплинули на зміну рентабельності основних фондів.

Вплив зміни чистого прибутку:

$$P_{\text{оф}} = \frac{9712,3}{254,8} * \frac{254,8}{894,8} = 10,85\%$$

Вплив зміни вартості основних фондів:

$$P_{\text{оф}} = \frac{220,6}{844,4} - \frac{220,6}{894,8} = 0,6625$$

Вплив зміни фондівіддачі основних фондів:

$$P_{\text{оф}} = 0,10045 * \frac{9932,9}{10475,1} = 0,09525$$

Вплив зміни рентабельності виробництва:

$$P_{\text{оф}} = 1,05459 * \left| \frac{9932,9}{10475,1} - \frac{220,6}{254,8} \right| = 0,08696\%$$

Фондорентабельність основних фондів за звітний рік зросла на 3777,63%. На це вплинула зміна чистого прибутку, вартості основних фондів, фондовіддача основних фондів та рентабельність виробництва.

Для попереднього аналізу стану та ефективності використання оборотних коштів досліджуваного підприємства насамперед розраховують показники за табл. 2.6.

Як бачимо з табл. 2.6, відбувається зниження величини робочого капіталу майже в три рази, це вказує не тільки на погіршення стійкості, а й може говорити про ріст потреби в коштах. Маневреність робочого капіталу зменшалася від 4,11 у 2019 році до 0,01 у 2020р.– це означає, що платоспроможність підприємства падає. Зростання коефіцієнта оборотності оборотних коштів свідчить про більш ефективне використання оборотних коштів. Тривалість обороту оборотних коштів показує тривалість одного обороту оборотних коштів в днях, унаслідок прискорення оборотності зменшується потреба в них, тобто відбувається процес вивільнення оборотних коштів з обороту. Оптимізація запасів дає змогу скоротити запаси на підприємстві, особливо з матеріаломістким виробництвом. За рік коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості збільшився. Кількість оборотів збільшилася і зменшалася тривалість обороту дебіторської заборгованості, що свідчить про покращення діяльності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» і більш швидке отримання оплати по рахунках.

Таблиця 2.6

Методика розрахунку показників оборотності оборотних коштів
ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2020 рік

№ з/п	Показник	Технологія розрахунку	Розрахунок		Норматив
			На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду	

1	2	3	4	5	6
1	Робочий капітал, P_k	Оборотні активи – Короткострокові зобов'язання	2439,5	874,2	Зростання
2	Маневреність робочого капіталу, M_k	Сума всіх запасів : Сума робочого капіталу	4,11	0,01	Незначне збільшення
3	Коефіцієнт оборотності оборотних коштів, K_o	Виручка від реалізації продукції : Оборотний капітал	0,01	6,94	Збільшення
4	Тривалість обороту оборот- них коштів, дні	Кількість днів періоду : Коефіцієнт оборотності	24074,79	51,88	Зменшення
5	Коефіцієнт оборотності запасів, K_{oz}	Собівартість реалізованої продукції : Середньорічна вартість запасів	0	0	Збільшення
6	Тривалість обороту запасів, дні	Кількість днів періоду : Коефіцієнт оборотності запасів	0	0	Зменшення
7	Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості, K_{dz}	Валовий дохід від реалізації продукції : Сума дебіторської заборгованості	0,05	8,39	Збільшення
8	Тривалість обороту дебіторської заборгованості, дні	Кількість днів періоду : Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	7529,5	42,92	Зменшення

Далі слід проаналізувати оборотність оборотних коштів в цілому по підприємству та визначити зростання обсягів виробництва за рахунок прискорення оборотності. В якості моделі факторного аналізу використовувати формулу коефіцієнта оборотності.

$$K_o = \frac{PP}{OK} = \frac{PP}{З + ДЗ + ГК}, \quad (2.2)$$

де OK – сума оборотних коштів;

$З$ – сума оборотних коштів в запасах;

$ДЗ$ – сума оборотних коштів в дебіторській заборгованості;

$ГК$ – сума оборотних коштів в грошових коштах та їх еквівалентах.

$$K_{пoc} = \frac{254,8}{17039,6} = \frac{254,8}{10040,1 + 6990,8 + 8,7} = 0,015$$

$$K_{кін} = \frac{10475,1}{1509,7} = \frac{10475,1}{6,9 + 1499,5 + 3,3} = 6,94$$

$$K_o = \frac{10220}{10040,1 + 6990,8 + 8,7} = 0,5998$$

Вплив зміни обсягу реалізації:

$$K_o = \frac{10475,1}{6,9 + 6990,8 + 8,7} - \frac{10475,1}{10040,1 + 6990,8 + 8,7} = 0,8803$$

Вплив зміни запасів:

Вплив зміни дебіторської заборгованості:

$$K_o = \frac{10475,1}{6,9 + 1499,5 + 8,7} - \frac{10475,1}{6,9 + 6990,8 + 8,7} = 5,419$$

Вплив зміни грошових коштів:

$$K_o = \frac{10475,1}{6,9 + 1499,5 + 3,3} - \frac{793,3}{6,9 + 1499,5 + 8,7} = 0,0247$$

Як бачимо, в результаті збільшення усіх показників за звітний рік коефіцієнт оборотності оборотних коштів збільшився на 6,925.

Аналіз використання трудових ресурсів проводиться на підставі даних статистичних форм звітності 1-ПВ, 3-ПВ з відображенням його результатів у табл. 2.7.

Ця таблиця показує, що кількість працівників у звітному році зменшилася порівняно з попередніми роками. Як бачимо чисельність скоротилася на 3,27% працівників. Зниження частки робітників протягом року є ознакою зниження виробничого потенціалу підприємства.

Таблиця 2.7

Аналіз руху кадрів та основних показників використання персоналу

ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

№ з/п	Показник	За попередній рік	На кінець звітнього періоду	Відхилення в % до початку року
-------	----------	-------------------	-----------------------------	--------------------------------

1	Середньооблікова чисельність штатних працівників облікового складу, осіб	153	148	-3,27%
2	Фонд оплати праці, грн.	8486300	10303030	21,41%
3	Середньомісячна заробітна плата, грн.	4622,17	5801,26	25,51%

Використання трудових ресурсів пов'язане з витратами на заробітну плату. Розглядаючи результати роботи підприємства, спостерігаємо загальний ріст середньомісячної заробітної плати одного працівника, що є хорошим показником для підприємства. Таким чином, на фонд оплати праці позитивно впливають зміна чисельності персоналу та розмір середньорічної заробітної плати.

Результати діяльності кожного підприємства, його фінансове становище, позиція на ринку товарів та послуг визначаються його кадровим потенціалом. Тому нині важливо приділяти належну увагу добору кадрів, формуванню ефективної їх структури, а також використанню і стимулюванню. Подальшого дослідження вимагають питання нормування праці, використання нових прогресивних форм і систем її мотивації.

Діагностика величини операційних витрат приведена в табл. 2.8.

Дані табл. 2.8 свідчать про матеріаломісткий характер виробництва: частка матеріальних витрат у попередньому періоді становила 5,11%, у звітному – 2,49%, це вказує на те, що матеріаломісткість робіт є дуже високою і її зростання триватиме. Лише на третину сукупні витрати зумовлені оплатою праці: відповідно в попередньому періоді – 36,11%, у звітному – 29,01%. Амортизація підвищилася на 1,21%, що призвело до збільшення частки витрат засобів праці в сукупних витратах.

Таблиця 2.8

Аналіз операційних витрат ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

№ з/п	Показник	За попередній період		За звітний період		Відхилення	
		тис. грн.	частка в загальному обсязі, %	тис. грн.	частка в загальному обсязі, %	(+/-) тис. грн.	(+/-) %

1	Собівартість продукції, робіт, послуг	0,00	-	0,00	-	0	-
2	Витрати на виробництво, у тому числі:	411	100,00	9273	100,00	8861,8	2256,2
2.1	матеріальні витрати	21	5,11	231,3	2,49	210,3	2,37
2.2	амортизація основних фондів	1,8	0,44	108,8	1,17	107	1,21
2.3	витрати на оплату праці	148	36,11	2690	29,01	2541,3	28,68
2.4	відрахування на соціальні заходи	54,7	13,31	1033	11,14	978,6	11,04
2.5	інші витрати	185	45,04	5210	56,18	5024,6	56,70

Аналіз формування прибутку починається з дослідження доходів і витрат підприємства. Визнані доходи класифікуються в бухгалтерському обліку за такими групами:

- дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг);
- інші операційні доходи;
- фінансові доходи;
- інші доходи;
- надзвичайні доходи.

Склад доходів для кожної групи встановлено положенням (стандартом) бухгалтерського обліку 3 «Звіт про фінансові результати».

Аналіз структури і динаміки доходів і витрат подано в табл. 2.9 і 2.10.

Таблиця 2.9

Аналіз структури і динаміки доходів ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

Показники	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	% до мину- лого року	питомої ваги

Чистий дохід від реалізації продукції	254,8	100	10475,1	51,21	10220	4011,1	0,506
Інші операційні доходи	0	0,00	42,1	0,21	42,1	-	0,002
Дохід від участі в капіталі	0	0,00	0	0,00	0	-	0
Ін.фін. доходи	0	0,00	3,2	0,02	3,2	-	0,0002
Інші доходи	0	0,00	0,3	0,00	0,3	-	0,00001
Надзвичайні доходи	0	0,00	9932,9	48,56	9932,9	-	0,492
Разом	254,8	100,00	20453,6	100	20199	4011,1	100

Дані табл. 2.9 свідчать, що за аналізований період доходи компанії збільшилися на 20198,8 тис. грн., або на 8027,32 %. Це відбулося завдяки інших операційних доходів на 42,1 тис. грн., інших фінансових доходів на 3,2 тис. грн., та надзвичайних доходах підприємства на 9932,9 тис.грн.

Змінилась і структура доходів. Якщо чистий дохід від реалізації продукції у базовому періоді становили 100 %, то у звітному їх частка скоротилася до 51,21 %, у тому числі від надзвичайних доходів відповідно з 0 до 48,56 %. Найбільша питома вага складає чистого доходу від реалізації продукції 0,506, найменша інших доходів – 0,00001.

Результати аналізу, наведені в табл. 2.10, свідчать, що у звітному році порівняно з минулим загальна сума витрат підприємства зросла на 553,6 тис. грн., або на 1718,71 %, за рахунок збільшення адміністративних витрат — на 419,9 тис. грн., або на 1227,78 %, і інших операційних витрат — на 114,7 тис. грн.

Таблиця 2.10

Аналіз структури і динаміки витрат ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

Показники	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення		
	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	питома вага, %	сума, тис. грн.	% до минул ого року	питомої ваги
Собівартість	0,00	0,00	0,00	0,00	0	-	0

реалізованої продукції							
Адміністративні витрати	34,2	100,00	454,1	77,25	419,9	1227,78	0,75849
Витрати на збут	0	0,00	13,7	2,33	13,7	-	0,02475
Інші операційні витрати	0	0,00	114,7	19,51	114,7	-	0,207189
Фінансові витрати	0	0,00	0	0,00	0	-	0
Утрати від участі в капіталі	0	0,00		0,00	0	-	0
Інші витрати	0	0,00	5,3	0,90	5,3	-	0,00957
Податок на прибуток від звичайної діяльності	0	0,00	0	0,00	0	-	0
Надзвичайні витрати	0	0,00	0	0,00	0	-	0
Податки з надзвичайного прибутку	0	0,00	0	0,00	0	-	0
Разом	34,2	100,00	587,8	100,00	553,6	1227,78	100

Дані показують, що темпи зростання витрат (1718,71%) значно менші темпів зростання доходів підприємства (8027,32 %). Це свідчить про дотримання компанією режиму економії

Для аналізу фінансових результатів застосовують аналітичну табл. 2.11.

Дані табл. 2.11 показують, що виручка від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році складала 305,7 тис. грн., а у 2020 році збільшилась на 11649,8 тис. грн. або на 3910,86% і склала 11955,5 тис. грн. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) у 2019 році склала 254,8 тис. грн., а у 2020 10475,1 тис. грн. відхилення становить 10220 тис. грн., а темп приросту зріс 4111,1%. Чистий прибуток у 2020 році в порівнянні з 2019 роком зріс на 9712,3 тис. грн., а у процентному вираженні збільшився на 4502,67%. Зросли і адміністративні витрати на 419,9 тис. грн., а витрати на збут 13,7 тис. грн.

Таблиця 2.11

Аналіз фінансових результатів ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

№ з/п	Показник	Минулий рік	Звітний рік	Відхилення
-------	----------	-------------	-------------	------------

		сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	сума, тис. грн.	%до початку року
1	2	3	4	5	6
1	Дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	305,70	11 955,50	11650	97,44
2	ПДВ	50,9	1480,4	1429,5	96,56
3	Акцизний податок	0	0	0	-
4	Інші вирахування з доходу	0	0	0	-
5	Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	254,80	10 475,10	10220	97,57
6	Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	0,00	0,00	0	-
7	Валовий				
	прибуток	254,8	10475,1	10220	97,57
	збиток	0	0	0	-
8	Інші операційні доходи	0	42,1	42,1	100,00
9	Адміністративні витрати	34,2	454,1	419,9	92,47
10	Витрати на збут	0	13,7	13,7	100,00
11	Інші операційні витрати	0	114,7	114,7	100,00
12	Фінансові результати від операційної діяльності:				
	прибуток	220,6	9934,7	9714,1	97,78
	збиток	0	0	0	-
13	Дохід від участі в капіталі	0	0	0	-
14	Інші фінансові доходи	0	3,2	3,2	100,00
15	Інші доходи	0	0,3	0,3	100,00
16	Фінансові витрати	0	0	0	-
17	Витрати від участі в капіталі	0	0	0	-

Продовження табл. 2.11

1	2	3	4	5	6
18	Інші витрати	0	5,3	5,3	100,00
19	Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:				
	прибуток	220,6	9932,9	9712,3	97,78
	збиток	0	0	0	-
20	Податок на прибуток від	0	0	0	-

	звичайної діяльності				
21	Фінансові результати від звичайної діяльності:				
	прибуток	220,6	9932,9	9712,3	97,78
	збиток	0	0	0	-
22	Надзвичайні			0	-
	доходи	0	0	0	-
	витрати	0	0	0	-
23	Податки з надзвичайного прибутку	0	0	0	-
24	Чистий				
	прибуток	220,6	9932,9	9712,3	97,78
	збиток	0	0	0	-

Отже, з вище зазначеного можна зробити висновок, що у 2020 році в ТОВ «Німорсервіс-Миколаїв» збільшилась виручка від реалізації продукції, чистий дохід (виручка) від реалізації продукції та зріс валовий прибуток. І водночас збільшились адміністративні витрати та витрати на збут.

Далі проаналізуємо показники рентабельності на підприємстві за допомогою табл. 2.12.

Як бачимо, рентабельність активів за чистим прибутком зріс, що свідчить про ефективне використання активів підприємства. Рентабельність власного капіталу показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал. Максимізація цього показника - головне завдання управління підприємством. В нас він зріс до 65,52. Необоротний капітал має рентабельність 0,49 у поточному році. Цей показник збільшується. У звітному році він становить 21,68.

Таблиця 2.12

Система показників рентабельності ТОВ «Німорсервіс-Миколаїв» за 2020 рік

Показник	Розрахунок	
	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
Рентабельність усіх активів за чистим прибутком	0,01	5,05
Рентабельність власного капіталу за чистим прибутком	0,33	65,52

Рентабельність фінансових інвестицій	-	-
Рентабельність необоротного (постійного) капіталу	0,49	21,68
Рентабельність капіталу, що функціонує	0,09	11,36
Коефіцієнт рентабельності всіх операцій за чистим прибутком	0,87	0,95
Коефіцієнт рентабельності фінансової діяльності	-	0,66
Чистий прибуток, що припадає на одну акцію	0,00	0,00
Рентабельність реалізованої продукції за валовим прибутком	-	-
Рентабельність реалізованої продукції за чистим прибутком	-	-
Рівень «тиску» податків	0,17	0,12
Показник чистого доходу	0,72	0,83

Значення рентабельності капіталу, що функціонує, стабільне. Так як у попередньому році воно було 0,09, а звітному році цей показник збільшився до 11,36. Фінансовою діяльністю підприємство займається мало, тому її рентабельність у звітному році відсутня, а звітному році – 0,66. Показник чистого доходу у попередньому році становить 72% від виручки від реалізації. У звітному році значення цього показника зросло на 11% і складає 83%.

Таким чином, всі показники рентабельності зазнали позитивних змін за останній рік, причому як у кількісному так і в якісному відношенні, і за останній рік можуть бути визнані достатньо високими.

2.3. Дослідження стану та ефективності інноваційної діяльності підприємства

Підприємство протягом трьох років (2010-2020 рр.) запровадило нові та суттєво вдосконалені послуги. Розроблювало ці інноваційні продукції переважно досліджуване підприємство з іншими організаціями. Нові та суттєво вдосконалені

машини і обладнання запроваджені з 2010 по 2020 рік, склали 76%, а 24% залишилися незмінними або лише поверхнево модифіковані. Протягом цих років підприємство запровадило поліпшені методи виробництва, супровідні види діяльності щодо їх процесів, таких як система обслуговування, бухгалтерського обліку та розрахунків. ТОВ „Нікморсервіс-Миколаїв” придбало передове машинне обладнання та програмного забезпечення для створення суттєво вдосконалених процесів. Було здійснене навчання персоналу саме для розробки та впровадження нових і суттєво вдосконалених продуктів (процесів).

Обсяг витрат щодо внутрішнього НДР (включають капітальні витрати на споруди та обладнання для виконання НДР) – 1452,1 тис грн., придбання машин, обладнань та програмного забезпечення – 2853 тис.грн., придбання зовнішніх знань – 20,2 тис грн. Усі ці витрати були здійсненні за рахунок власних коштів і склали 4325,3 тис грн.

Економічна ефективність інноваційного проекту визначається розміром доходів чи прибутку, отриманих за рахунок реалізації інновації протягом життєвого циклу проекту. При прийнятті рішення щодо реалізації інноваційного проекту слід враховувати вартість капіталу, залученого з різних джерел на різних стадіях життєвого циклу інноваційного проекту, і очікуваний прибуток від реалізації інноваційної продукції.

Проаналізуємо впровадження фронтального навантажувача вартістю 700 тис. грн. з НДС. Він повинен прискорити процес розвантажування та навантаження великої кількості перевалки вантажів.

Дисконтування — це перерахунок вигод і витрат для кожного розрахункового періоду за допомогою норми (ставки) дисконту.

Приведення до базисного періоду витрат і вигод визначається для постійної норми дисконту E як:

$$a_t = \frac{1}{(1 + E)^t} \quad (2.3)$$

де t — номер року розрахунку.

$$a_1 = \frac{1}{(1 + 0,08)^1} = 0,93$$

Чиста теперішня вартість ЧТВ (або інтегральний ефект). Це різниця результатів і витрат за розрахунковий період, приведених до одного, як правило, початкового року, тобто з урахуванням їх дисконтування:

$$ЧТВ = \sum_{t=0}^{Ez} (D_t - B_t) * a_t \quad (2.4)$$

де T_p — розрахунковий рік;

D_t — доходи в t -й рік;

B_t — інноваційні витрати в t -й рік;

a_t — коефіцієнт дисконтування.

$$ЧТВ = (10475,1 - 700) * 0,93 = 9090,84 \text{ тис.грн.}$$

Рішення доцільно впроваджувати, т.ч. ЧТВ є позитивною.

Найскладнішим у розрахунку ЧТВ є прогнозування величини грошових потоків, точність якого великою мірою залежить від зовнішніх умов господарської діяльності — рівня інфляції, зміни цін на ресурси, зміни попиту на продукцію внаслідок появи конкурентів тощо.

Індекс рентабельності інвестицій J_R . Це відношення приведених доходів до приведених на цю ж дату витрат, що супроводжують реалізацію інноваційного проекту.

$$J_R = \frac{\sum_{t=0}^{T_p} D_t a_t}{\sum_{t=0}^{T_p} B_t a_t} \quad (2.5)$$

де D_t — доход в період t ;

B_t — розмір інвестицій в інновації у період t .

При обчисленні цього показника порівнюються дві частини потоку платежів: дохідна й інвестиційна. В чисельнику — доходи, приведені до моменту початку реалізації інновації, в знаменнику — сума інвестицій в інновації, дисконтована на до початку процесу інвестування. Інноваційний проект вважається економічно ефективним, якщо індекс рентабельності перевищує одиницю.

$$J_R = 10475,1 * 0,93 / (700 * 0,93) = 14,96 \text{ (1496\%)}.$$

Індекс рентабельності чітко пов'язаний з ЧТВ. Так як ЧТВ позитивна та

індекс рентабельності $J_R > 1$ – інноваційний проект вважається економічно ефективним.

Внутрішня норма рентабельності (ВНР). Показує ту норму дисконту E_R , за якої величина дисконтованих доходів за певне число років стає рівною інвестиційним вкладенням у реалізацію проекту. У такому разі доходи (D) і витрати (B) проекту визначаються приведенням до розрахункового періоду:

$$D = \sum_{t=1}^T \frac{D_t}{(1 + E_p)^t} ; \quad (2.6)$$

$$B = \sum_{t=1}^T \frac{B_t}{(1 + E_p)^t} \quad (2.7)$$

де B – первісні інвестиції в інновації;

D – щорічні грошові доходи;

T – розрахунковий рік;

E_p – норма рентабельності.

Даний показник характеризує рівень прибутковості, що виражається дисконтною ставкою, за якою майбутня вартість грошового потоку від інновацій доводиться до дійсної вартості інвестиційних засобів. Обирають ті інноваційні проекти, де внутрішня норма прибутковості не нижче 15-20%.

$$D = \frac{10475,1}{(1 + 0,08)^1} = 9699,2 \text{ тис.грн.};$$

$$B = \frac{700}{(1 + 0,08)^1} = 648,15 \text{ тис.грн.}$$

Отже, норма рентабельності – дорівнює максимальному відсотку за позиками, який можна платити за використання необхідних ресурсів, залишаючись при цьому на беззбитковому рівні.

Термін окупності інноваційного проекту – це період, протягом якого додатковий прибуток, отриманий внаслідок реалізації інноваційного проекту, забезпечить повернення вкладених інвестицій. Його розрахунок також базується на грошовому потоці з його дисконтуванням для приведення до початкової (теперішньої) вартості.

Період окупності інноваційного проекту розраховують за формулою:

$$T_{ок} = \frac{K_o}{(ЧП + A)} ; \quad (2.8)$$

де $T_{ок}$ – період повернення коштів (років);

K_o – загальна вартість проекту;

ЧП – чистий прибуток від проекту;

A – амортизаційні відрахування ($A=0$).

$T_{ок} = 700000 / 9932900 = 0,07$ років.

Як бачимо проект окупиться за 0,07 року. Можемо зробити висновок, що проект буде запроваджено.

Інноваційна діяльність спрямована на практичне використання наукового, науково-технічного результату та інтелектуального потенціалу для одержання нової, радикально поліпшеної продукції, технології її виробництва з метою підвищення її конкурентоспроможності та зміцнення ринкових позицій підприємства. Інновації прийнято розглядати як основний фактор, що забезпечує зростання й процвітання підприємства. Основними цілями інновацій є мінімізація собівартості продукції та підвищення її конкурентних переваг.

Як відомо, фінансування інноваційної діяльності може здійснюватися з різних джерел: кредити банків, власні кошти, прямі інвестиції та інші джерела. Дані про джерела фінансування інноваційної діяльності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» зведені в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

Структура джерел фінансування технологічних інновацій

ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

Джерела	Загальні витрати, тис. грн.		У % до загальної суми	
	2019	2020	2019	2020
Усього	2385,626	5825,3	100	100
в тому числі за рахунок коштів				
власних	2175,626	4325,3	91,20%	74,25%
державного бюджету	-	-	-	-
місцевих бюджетів	-	-	-	-
позабюджетних фондів	-	-	-	-
вітчизняних інвесторів	-	-	-	-

іноземних інвесторів	210	1500	8,80%	25,75%
Кредитів	-	-	-	-
інші джерела	-	-	-	-

З даних, наведених в табл. 2.13, можна зробити висновок, що компанія здійснює інноваційну діяльність переважно за рахунок власних коштів та іноземних інвестицій кошти. Це свідчить про те, що ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» забезпечено необхідними ресурсами для ведення активної інноваційної діяльності та використовує всі оптимально можливі джерела їх залучення

В табл. 2.14 занесені дані за обсягами реалізованої інноваційної продукції протягом 2019-2020 років.

Проаналізувавши наведені в табл. 2.14 відомості можна зробити висновок, що в загалом ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» у 2020 році було реалізовано 20279 тис. грн. інноваційної продукції, що в загальному обсязі складає 14,7 %. Цей показник у 2019 році склав 10100 тис. грн., що склало 7,2% від загального обсягу реалізації продукції.

Таблиця 2.14

Обсяг реалізованої інноваційної продукції
ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

	Усього, тис. грн.		З нього за межі України, тис. грн.	
	2019	2020	2019	2020
Обсяг реалізованої інноваційної продукції, що заново впроваджена або зазнала технологічних змін, у тому числі:	10100	20279	10100	20279
продукція, що зазнала суттєвих технологічних змін або заново впроваджена	-	-	-	-
удосконалена продукція	1500	2554	1500	2554
інша інноваційна продукція	-	-	-	-
продукція, що вироблена на основі діючих ліцензійних договорів	8600	17725	8600	17725

що в загальному обсязі реалізації складає	7,2%	14,7%	7,2%	14,7%
---	------	-------	------	-------

В тому числі у 2019 році було 1500 тис. грн. удосконаленої продукції, що склало 14,85%, продукція, що вироблена на основі діючих ліцензійних договорів – 8600 тис. грн., що склало 85,15%. У 2020 році, відповідно було 2554 тис. грн. удосконаленої продукції, що склало 12,59%, продукція, що вироблена на основі діючих ліцензійних договорів 17725 тис. грн., що склало 87,41%. На зовнішньому ринку у 2019-2020 роках був аналогічний обсяг реалізованих інновацій.

Для подальшого аналізу інноваційної діяльності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» необхідно розглянути структуру витрат на інновації, що наведені в табл. 2.15.

Аналізуючи дані, наведені у табл. 2.15, можна зробити висновок, що найбільшу частку витрат на інноваційну діяльність складає придбання машин, обладнання, установок, інших основних фондів та капітальні витрати, пов'язані з упровадженням інновацій. ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» постійно оновлює обладнання та машини та інші основні фонди підприємства, необхідні для більш ефективного впровадження інноваційних проектів у виробничу діяльність.

Таблиця 2.15

Витрати на інновації ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019-2020 рр.

	Усього		% до суми	
	2019	2020	2019	2020
Загальна сума витрат у тому числі, за напрямками:	1690,8	3401,6	100,00%	100,00%
дослідження і розробки (без амортизації)	-	-	-	-
придбання нових технологій	-	-	-	-
придбання машин, обладнання, установок, інших основних фондів та капітальні витрати, пов'язані з упровадженням інновацій	1675,9	3361,1	99,12%	98,81%
маркетинг, реклама	14,9	40,5	0,88%	1,19%
інші витрати	-	-	-	-

Для загальної оцінки економічної ефективності інноваційної діяльності розраховуємо основні показники: інтегральний ефект, індекс рентабельності.

Інтегральний ефект вказує різницю результатів та витрат, приведених на один період. Розрахунок здійснюється по наступній формулі:

$$E_{int} = \sum_{t=0}^{Tp} (P_t - Z_t) a_t \quad (2.9)$$

де T_p – розрахунковий рік;

P_t – результат у t -й рік;

Z_t – інноваційні витрати в t -й рік;

a_t – коефіцієнт дисконтування (дисконтний множник).

Інтегральним ефектом називають також чистий дисконтований дохід, чиста наведена чи чиста сучасна вартість, чистий наведений ефект.

$$E_{int2019} = (0 - 1690,8) * 0,93 = -1572 \text{ (тис. грн.)}$$

$$E_{int2020} = (20279 - 3401,6) * 0,86 = 14515 \text{ (тис. грн.)}$$

З отриманої величини інтегрального ефекту, в динаміці за два роки, бачимо, що дохід від здійснення інноваційної діяльності за 2019 рік дорівнює нулю, а витрати їх перевищують, то в 2020 році ми бачимо перевищення витрат та задоволення підприємства навіть із урахуванням ставки дисконтування, а отже ведення інноваційної діяльності в наведеному обсязі є доцільним.

Виходячи із наведених вище таблиць та проведених розрахунків, можна зробити висновок, що ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» веде ефективну інноваційну діяльність.

РОЗДІЛ 3

ОБҐРУНТУВАННЯ ДОВГОСТРОКОВОГО ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТОВ «НІКМОРСЕРВІС-МИКОЛАЇВ»

3.1. Економічний механізм підтримки інноваційної активності підприємства

ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» є однією з декількох компаній, що діють на орендованих потужностях ДП «Миколаївський морський торговельний порт», у яких є практично всі умови для активного розвитку інноваційної діяльності. Важливим показником, який об'єктивно характеризує стан інноваційної діяльності, є рівень суспільних витрат на науково-технічну інноваційну діяльність в загальному балансі ДП «Миколаївський морський торговельний порт»; наукоємність, особливо витрати на НДДКР.

Аналіз галузевого напрямку розвитку інноваційного процесу показує зміщення акценту процесу впровадження з фундаментальних (базових) галузей у нові наукоємні галузі (мобільний зв'язок, комп'ютерні технології), оскільки ці галузі повною мірою перетворюють науку в продуктивну силу і визначають сучасний розвиток науково-технічної революції. Доцільне використання інновацій в практичній діяльності зумовлює необхідність відповідного механізму, який би регулював інноваційні процеси, що виходять за межі окремих підприємств. Важливе значення мають різноманітні інститути (установи, організації, заклади) при доведенні, впровадженні і освоєнні інновацій.

При формуванні економічного механізму інноваційної активності слід зважувати на роль держави та приватного сектора у виконанні впроваджувальних процесів; значення великого та дрібного бізнесу; співвідношення фундаментальних та прикладних досліджень та розробок; динаміку розвитку галузевої структури інноваційної діяльності.

Дослідження сучасного стану та перспектив розвитку інноваційної діяльності на підприємстві визначило сутність концепції економічного механізму інноваційної активності (рис. 3.1).

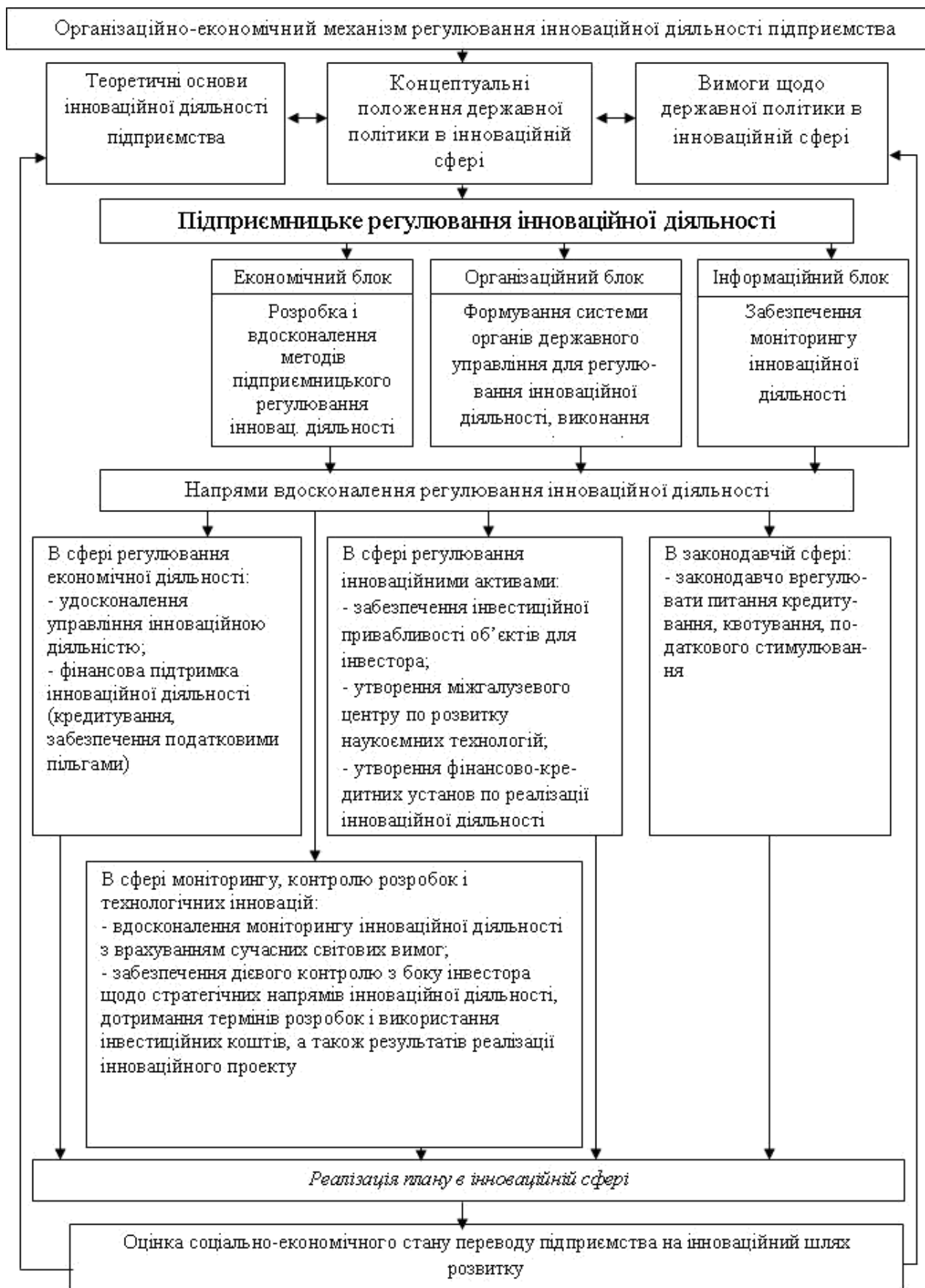

Рис. 3.1. Концепція економічного механізму інноваційної активності

Досягнення мети активізації інноваційної діяльності передбачає удосконалення механізму інноваційної активності в економіці підприємства.

Фінансові можливості ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» є досить обмеженими: власні кошти як головне джерело фінансових ресурсів підприємства має невеликий рівень, темпи його зростання теж є не дуже швидкими. Який би відсоток власних коштів не направлявся на науково-дослідні розробки, в абсолютному значенні обсяг таких вкладень буде незначним.

В загальнодержавних масштабах, поступове нарощування і ефективне використання вкладень в науку забезпечить розвиток НТП, що має вплинути на зростання власних коштів. Можна вважати, що інвестиційні ресурси на підприємстві є, але вони не прямують туди, де це найбільш необхідно, а саме у виробничі інновації. Приватний капітал прагне швидкого отримання максимального прибутку з мінімальними витратами, тому він більш охоче йде в торговельно-посередницьку сферу і сферу фінансових спекуляцій. Він не прямує у високотехнологічні наукоємні галузі виробництва, які вимагають значних капіталовкладень в науковий пошук і розробки, а віддачу від вкладених грошових коштів доводиться чекати достатньо довго. Таких же поглядів дотримується і іноземний капітал, який, з огляду на конкуруючі галузі, зацікавлений збутом в Україні свого власного кінцевого продукту.

В розвинутих країнах держава створює максимально сприятливі умови для інвестування приватних капіталів в науково-технічну сферу. В цьому ж напрямку орієнтована і політика постсоціалістичних держав. Економічна система, що розвивається, повинна включати всі прогресивні напрямки, інакше держава, навіть якщо вона і знаходилася в колі розвинутих, опиниться у стані відстаючих від світового прогресу. Відзначимо, що в Україні таких механізмів і такої системи зовсім не існує, а фундаментальна наука та кваліфіковані кадри, які збереглися, не можуть задовольнити ринковий попит застарілими виробами.

Необхідне більш активне використання інших джерел фінансування інноваційної діяльності (у тому числі залучення до неї іноземних інвесторів і банківського кредитування, тенденція до зростання ролі якого останніми роками

стає достатньо помітною і в майбутньому повинна бути істотною за умови зниження ставок рефінансування кредитів до зарубіжних стандартів), тобто формування ефективного фінансового забезпечення розвитку інноваційної діяльності. В перспективі ДП «Миколаївський морський торговельний порт» залучення іноземних інвесторів до фінансування науково-технічної і інноваційної діяльності повинне стати важливим чинником тривалого впливу на її результативність, а отже – і одним із стратегічних напрямів фінансування науково-інноваційної діяльності.

Стимулом інноваційної діяльності повинен бути прибуток інноватора, що забезпечується непрямыми методами регулювання, ефективність яких підтверджується досвідом економічно розвинутих підприємств. Таким чином, удосконалення інституційних механізмів формування інновацій має відбуватися в напрямку поліпшення їх інструментарію.

Роль і місце, що приділяється керівництвом підприємства, інноваційної діяльності в соціально-економічному розвитку підприємства, чітко вказує на її пріоритетне значення в справі підвищення конкурентоспроможності послуг, росту добробуту і якості послуг, забезпечення динамічного економічного росту ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв».

У цьому випадку інноваційну діяльність слід трактувати як «виконання робіт і надання послуг зі створення, освоєння в проведенні й практичному застосуванню нової або вдосконаленої продукції, нового або вдосконаленого технологічного процесу».

Результати інноваційної діяльності визначаються кількісно та якісно в натуральному, трудовому і вартісному виразі. Будь-який результат інновацій у вартісному виразі узагальнюється економічним ефектом [24].

Формування якісних інноваційних систем визначається перш за все станом людських ресурсів, що є носієм системи знань і середовищем її розвитку, джерелом і реалізатором інновацій. Згідно з опублікованим Міжнародним інститутом розвитку менеджменту (Швейцарія) звіту про індекс конкурентоспроможності за 2000 р., з 88 факторів, що впливають на

конкурентоспроможність, 43 відносяться до якості людських ресурсів, що підкреслює значення особистісного фактору у виробництві.

Великі корпорації надають виняткового значення кадровим проблемам. Сучасні високі технології є, як правило, міждисциплінарними, народженими на стику різних областей знання, отже, для їх реалізації необхідні фахівці різних напрямків.

На рівні підприємства розробка і впровадження інноваційної політики залежить від потреби, бажань і можливостей суб'єкта господарювання: місткості ринку, обсягів виробництва, номенклатури продукції, рентабельності, фінансового стану та ін.

Ефективність економічного механізму регулювання інноваційної діяльності підприємств визначає конкурентоспроможність національної економіки. У розвинених країнах близько 90% приросту валового продукту забезпечується за рахунок впровадження нових технологій. Однак інноваційні процеси в Україні не набули достатніх масштабів і не стали суттєвим фактором зростання ВВП.

Переважними напрямками інноваційної діяльності є: розробка і впровадження нових технологічних процесів та здійснення механізації й автоматизації виробництва на тлі скорочення освоєння нової продукції. Впровадженням нових технологічних процесів найактивніше займалися підприємства харчової промисловості, здійсненням механізації та автоматизації виробництва – підприємства машинобудування, а темпи освоєння виробництва нових видів продукції знижувались. Загальне зростання кількості підприємств, що впроваджували нові технологічні процеси на 20%, відбулось за рахунок підприємств обробної промисловості. Освоєнням нових видів продукції у 2017 р. займалося майже вдвічі менше підприємств, ніж у 2010 р. Найбільш динамічним було зростання кількості підприємств, що здійснювали механізацію та автоматизацію виробництва (майже на 100%). Таке зростання спостерігалось в обробній промисловості та у сфері виробництва й розподілення електроенергії, газу та води [20, с. 33].

На тлі загострення проблеми фінансового забезпечення науково-технічної та інноваційної діяльності на розвиткові цих сфер особливо негативно позначається політика щодо скасування податкових та митних пільг для суб'єктів інноваційної діяльності, передбачених Законом України “Про інноваційну діяльність”, а також пільг, що надавалися інноваційним проектам відповідно до положень Закону України “Про спеціальний режим інвестиційної та інноваційної діяльності технологічних парків”. Запровадження спеціальних інвестиційних режимів у спеціальних економічних зонах і на територіях пріоритетного розвитку є однією з непрямих форм державної фінансової підтримки інноваційної діяльності.

В процесі дослідження встановлено, що формування інноваційної культури та інфраструктури на всіх рівнях господарювання повинно відбуватись шляхом підвищення якості інформаційного та кадрового забезпечення. При цьому факторами низької підприємницької зацікавленості у розвитку інноваційної діяльності є: тривалі та складні адміністративні процедури реєстрації інноваційних проектів та продуктів; централізація прийняття рішень; недостатня проінформованість керівників підприємств про технологічні інновації та низький рівень інноваційного менеджменту.

Вихідний постулат розроблювальної стратегії полягає в тому, що розвиток інноваційної діяльності не є самоціллю, а служить рішенням актуальних завдань стійкого соціально-економічного розвитку ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв», забезпеченню динамічного економічного росту й підвищення рівня і якості послуг.

Підготовка проекту Стратегії розвитку інноваційної сфери ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» на період 2022-2027 рр. здійснювалася з урахуванням базової умови успішного сталого розвитку інноваційної діяльності в регіоні – наявності як внутрішнього, так і зовнішнього попиту на результати інноваційної діяльності.

У роботі отримала подальший розвиток стратегія трансформації порту. Початковий етап характеризується зосередженням функції вантажно-

розвантажувальних робіт і часткового складського збереження вантажів, то на другому етапі розвитку функції порту значно розширюються.

Використовуючи визначену стратегію розвитку, порти стають центрами не тільки транспортних, але і промислових, комерційних послуг. Поступово вони перетворилися в порти – дистриб'ютори. В умовах широкої глобалізації міжнародної торгівлі, побудованої на принципах відкритого ринку, здійснюється глибока інтеграція господарських зв'язків, заснованих на новій концепції конкурентних відносин у портовій системі.

Особлива увага приділена не менш значному аспекту економічної стабільності морських портів – стійкості фінансовій. З огляду на те, що інвестиційні потоки можуть бути як внутрішньофірмові, державні, приватні (у рамках національних структур), так і іноземні, принципи фінансування повинні поєднувати різнорівневі схеми, вигідні всім учасникам інвестиційних процесів. Дані принципи можуть бути реалізовані через залучення приватного капіталу за допомогою інструментарію, що сполучає розумно. До такого інструментарію можна віднести методи, які можливо реалізувати через залучення приватного капіталу. Для того щоб привабити інвестора насамперед визначитись із терміном окупності будь-якого проекту. В першу чергу це можна зробити через розрахунок точки беззбитковості.

Розрахуємо точку беззбитковості для ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2017-2018 роки. Рівень стійкості визначається відношенням критичного обсягу реалізації до максимального обсягу реалізації робіт і послуг (табл. 3.1). Чим нижче значення даного показника, тим стійкіше підприємство до змін ринкової кон'юнктури, тим вище запас його міцності.

Визначаємо постійні витрати фірми; вони складаються із витрат по оренді обладнання, оплати праці управлінського персоналу, реклами і електроенергії, яка витрачається на освітлення приміщень. Все це становить 1227438,39 грн.

Знаючи постійні та змінні витрати визначаємо середню ціну за перевалку – 52,8 грн. Щоб дізнатися витрати на перевалку продукції треба змінні витрати

розділити на загальний дохід від перевалки (16306424,56/815264), виходячи з цих даних змінні витрати на одиницю продукції дорівнюють 20 грн.

$$Q = \frac{F}{P - V} = \frac{1227438,39}{52,8 - 20} = 37421,9 \text{ тон}$$

Розрахунок показав, щоб забезпечити беззбитковість роботи, фірма повинна реалізувати перевалку обсягом 37421,9 тони.

Таблиця 3.1

Розрахунок даних для рівня стійкості ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»

Кількість обсягів перевалки, т	Змінні витрати, грн.	Постійні витрати, грн.	Сумарні витрати, грн.	Прибуток, грн.
—	—	1 227 438	1 227 438	—
101 908	2 038 160	1 227 438	3 265 598	5 380 742
203 816	4 076 320	1 227 438	5 303 758	10 761 485
305 724	6 114 480	1 227 438	7 341 918	16 142 227
407 632	8 152 640	1 227 438	9 380 078	21 522 970
509 540	10 190 800	1 227 438	11 418 238	26 903 712
611 448	12 228 960	1 227 438	13 456 398	32 284 454
713 356	14 267 120	1 227 438	15 494 558	37 665 197
815 264	16 305 280	1 227 438	17 532 718	43 045 939
917 172	18 343 440	1 227 438	19 570 878	48 426 682
1 019 080	20 381 600	1 227 438	21 609 038	53 807 424
1 120 988	22 419 760	1 227 438	23 647 198	59 188 166
1 222 896	24 457 920	1 227 438	25 685 358	64 568 909
1 324 804	26 496 080	1 227 438	27 723 518	69 949 651
1 426 712	28 534 240	1 227 438	29 761 678	75 330 394
1 528 620	30 572 400	1 227 438	31 799 838	80 711 136
1 630 528	32 610 560	1 227 438	33 837 998	86 091 878
1 732 436	34 648 720	1 227 438	35 876 158	91 472 621
1 834 344	36 686 880	1 227 438	37 914 318	96 853 363
1 936 252	38 725 040	1 227 438	39 952 478	102 234 106
2 038 160	40 763 200	1 227 438	41 990 638	107 614 848

Як видно з табл. 3.1, при досягненні обсягу перевалки 1019080 т прибуток складе 53807424 грн. Сам же графік розрахунку точки беззбитковості наведений нижче (рис. 3.2).

Графік показує, що для того щоб розрахуватися з усіма витратами та виплатами підприємство повинно отримати прибуток у розмірі 1 975 876,43грн.

Таким чином, оцінювання ефективності впровадження нововведень є обов'язковою передумовою їх реалізації. Визначення економічної ефективності інноваційних проектів і програм дає можливість підприємствам обґрунтовано обирати стратегію і тактику їх розвитку і реально оцінювати результати інноваційної діяльності.

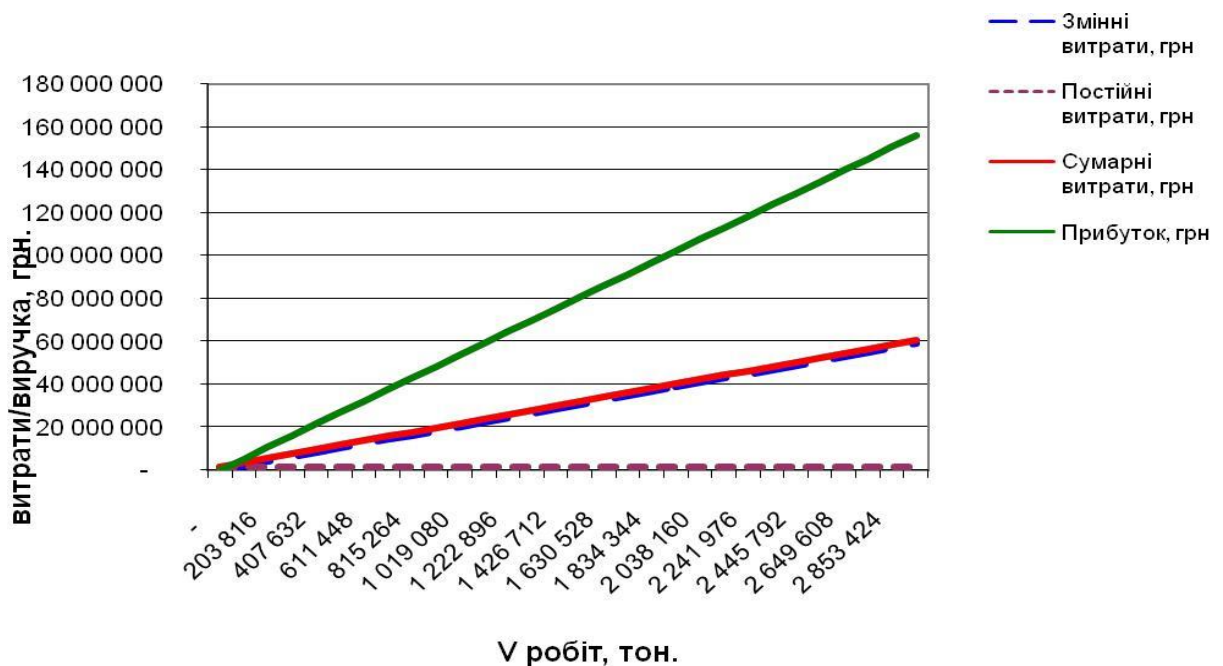

Рис. 3.2. Графік беззбитковості ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»

На підставі залучення іноземного капіталу, малого бізнесу, венчурного капіталу, та ін. як напрямків активізації інноваційного механізму можна прискорити використання новітніх досягнень в практиці господарювання на всіх рівнях економіки та отримати значну ефективність в умовах ринкової трансформації.

Для того щоб збільшити прибуток підприємства та збільшити обсяг перевалки пропонуємо придбати порталний кран. На підставі раніше проведених досліджень ринку та виконаних економічною службою підприємства розрахунків було зроблено висновок, що порталний кран типу АНС 500 тип «Сокіл» 36 м

[креслення крану наведенні в дод. Б] є найбільш прийнятним рішенням в зв'язку з загальною сукупністю вартісно-експлуатаційних показників.

3.2. Розробка та обґрунтування інноваційної стратегії підприємства

В інноваційній сфері провідних розвинутих країн помітні дві важливі тенденції: по-перше, головна роль в фінансуванні наукових досліджень та розробок переходить від суспільного до приватного сектору; по-друге, максимізація прибутку в сфері досліджень та розробок зовсім не означає залучення пасивних, некомпетентних в технологіях інвесторів. Навпаки, зростає число посередників, що спеціалізуються на аналізі, відборі та управлінні технологічними інноваційними проектами. Доведено, що розгортання інноваційного підприємництва базується на підґрунті активізації діяльності з розробки та освоєння нововведень, динамічному зростанні винаходів. На регіональному рівні пріоритетною є задача розвитку механізмів управління економічною стійкістю функціонування морського порту.

За результатами аналізу стійкості ТОВ «Німорсервіс-Миколаїв» слід зробити висновок, що комерційна діяльність компанії – рентабельна. Однак для підвищення економічної ефективності діяльності ТОВ «Німорсервіс-Миколаїв» необхідно нарощувати обсяги вантажообігу, диверсифікувати основну діяльність та шукати шляхи зниження виробничих витрат. Окрім того, враховуючи високу рентабельність діяльності підприємства менеджменту варто замислитися про розширення діяльності. На наш погляд, в першу чергу варто переозброїти виробництво новою технікою. Цей крок дасть декілька позитивних ефектів, а саме: виросте продуктивність праці, скоротяться операційні витрати та витрати на експлуатацію. Найбільший можливий ефект дасть купівля нового порталного крану. На підставі огляду діючих світових портових систем, аналізу трансформації систем управління, власності та розвитку, запропоновано ввести в експлуатацію порталний кран АНС 500 типу «Сокіл» 36м (Портальне обертання, викид стріли з ясно сформульованою наводячою до вітру системою клівера

СОКІЛ 500 (16/20/32 t x 36/28/20... 8 m), який забезпечить скорочення виробничих витрат та підвищить вантажообіг в декілька разів. Технічні дані наведені в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Технічні дані АНС 500 типу «Сокіл» 36 м

Рік виробництва	2019
Довжина троса, макс.	32 т
Розмір сліду	10,5 м
радіус дії, макс	32 м
Спускопідйомна висота	22 м
Глибина	12 м
Електроживлення	400 Вт
Направлення	+/- 75 м
Спускопідйомна швидкість	90 m/min
Наводяча до вітру швидкість	64 m/min
Швидкість обертання	1,6 1/min
Gantry travelling speed	32 m/min

Проект цієї стратегії передбачає наступні головні етапи: оплата другого авансового платежу на користь постачальника обладнання та страхування зовнішньоторговельних ризиків у СК «Гермес»; постачання крана на умовах CIF Миколаїв, проведення розмитнення обладнання та оплата решти суми на користь постачальника. Постачання відбудеться через 9 місяців; проведення монтажу, налагодження обладнання та навчання персоналу протягом 2 місяців після постачання; введення в експлуатацію крана протягом 12 місяців після здійснення авансового платежу.

Режим роботи механізмів крана, обладнаного різними вантажозахватними органами, наводиться в табл. 3.3.

Робота крана допускається:

- при температурі повітря t від -40 до $+40^{\circ}\text{C}$,
- при швидкості вітру не більш 20 м/с.

Найбільша швидкість вітру, при якій дозволяється перевантаження краном різних видів вантажів, установлюється Правилами безпеки праці в морських портах і не перевищує 20 м/с.

Таблиця 3.3

Режим роботи механізмів крана

Механізм	При роботі крана					
	Із грейфером	Із гаковою підвіскою в режимі вантажопідйомності (т)		Зі зпередером для контейнерів типу		З вантажопідйомним електромагнітом
		32	40	1С	1А	
Підйому	ВТ	С	Л	С	Л	Т
Повороту	Т	Т	С	С	С	Т
Зміни вильоту стріли	Т	Т	С	С	С	Т
Пересування	Л	Л	Л	Л	Л	Л

* Л – легкий режим;

С – середній режим;

Т – важкий режим.

Графік зміни вантажопідйомності наведений на рис. 3.3.

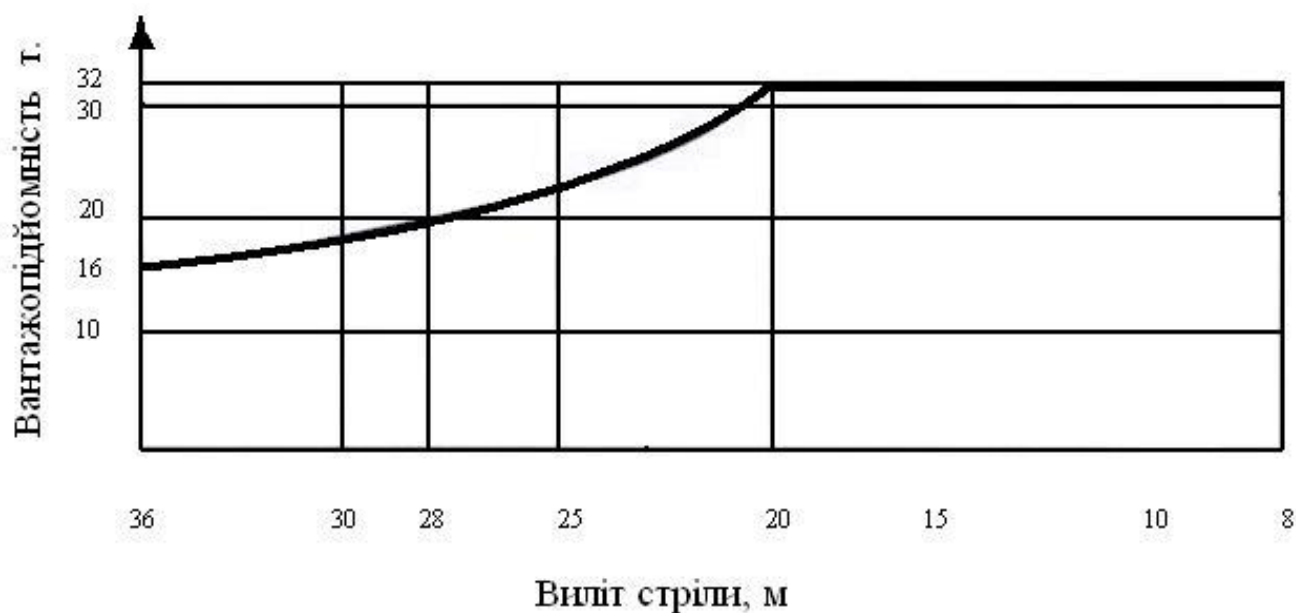

Рис. 3.3 Графік зміни вантажопідйомності

За всіма вище вказаними характеристиками цей кран нам ідеально підходить. При купівлі порталного крану планується здійснити повернення залучених кредитних коштів протягом п'яти років з моменту надання першого траншу (здійснення авансового платежу постачальнику). Таким чином учасниками проекту виступають: оператор проекту, отримувач кредиту і покупець обладнання – ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв», м. Миколаїв.

Постачальник обладнання та послуг – KIROW ARDLT AG, Heegermuhler Str./64,D-16225 Eberswalde, Німеччина (правонаступник Kirow Leipzig KE Kranbau Eberswalde AG), був обраний тому, що самостійно розробляє, будує й експортує залізничні поворотні крани вже протягом більш чотирьох десятиліть. Більше 5.000 кранів були продані залізничним компаніям, промисловим підприємствам і державним організаціям в усьому світі. Крани фірми КІРОВ використовуються:

- у якості універсальних – крани для перевантаження великогабаритних і важких вантажів у портах, на металургійних і промислових підприємствах.
- у якості технологічних – крани для переміщення залізничних колій у кар'єрах відкритої розробки вугілля й інших корисних копалин,
- у якості аварійних – крани для швидкого й надійного усунення аварій на залізницях. У цих випадках крани використовуються також для ліквідації наслідків аварій, установлення на рейки локомотивів, вагонів усіх типів і т.п.
- у якості колієукладальних і мостобудівних – крани для монтажу допоміжних мостів і будівництва з готових залізобетонних елементів кіосків системи сигналізації.

Основне завдання цих кранів – відновлення руху на ушкодженій ділянці без тривалої перерви в русі на сусідньому шляху. Кран фірми КІРОВ буде виготовлений по індивідуальним вимогам замовника й буде відповідати найвищим досягненням підйомно-транспортного машинобудування.

Менеджмент фірми КІРОВ відповідає найвищим вимогам. Відома німецька незалежна організація TAR-ZERT, після проведеної аудиторської перевірки в березні 2015 року, вручила фірмі КІРОВ сертифікат по міжнародних нормах ISO 9001 " Про якість менеджменту й забезпечення якості продукції". Сайт фірми

KIROW Leipzig AG в Інтернет <http://www.kirow.de> (англійський і німецький мови).

Вартість крану на умовах CIF становить EUR 2 430 200.00, гривневий еквівалент 29 042 400 (по курсу 28 грн./ EUR) включає:

- вартість товару;
- вартість документації;
- вартість експортної упаковки товару;
- вартість монтажу і запуску крана протягом термінів, обумовлених контрактом;
- навчання обслуговуючого персоналу крану в кількості максимуми 5 людей.

Вище вказана сума не враховує вартість розмитнення (ПДВ та митні збори), які становлять 5 890 805 гривень, а також страхову премію СК «Гермес» в розмірі 2 880 000 гривень. Таким чином загальна вартість проекту становить 37 973 200 грн.

Інформація про досвід здійснення аналогічних проєктів: ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» не має досвіду здійснення великих інвестиційних проєктів, проте має багаторічний досвід експлуатації кранів марки, що закуповується та іншого складного обладнання.

Опис обладнання, що закуповується за проектом: проект передбачає закупівлю електричного порталного поворотного крану з шарнірною стріловою системою АНС 500 тип «Сокіл 36м», 1 (одна) одиниця, для проведення навантажувально-розвантажувальних робіт, вантажопідйомність 16/20/32 т х 36/28/20 м що дозволить задовольнити зростаючий попит на послуги підприємства і значно збільшити обсяги робіт по обробці вантажів.

Даний кран є повним аналогом п'яти кранів, що знаходяться в експлуатації зараз. Це стало головним чинником при виборі постачальника. Таким чином значно спроститься процес засвоєння техніки персоналом, скоротяться питомі витрати на обслуговування.

Рішення на користь придбання крану було прийняте внаслідок об'єктивної неможливості отримання в оренду додаткових кранів у ДП «Миколаївський морський торговельний порт». Існуючі крани вже передані в довгострокову оренду іншим стивідорним компаніям, або необхідні для виконання робіт самого порту. Отримання кранів в оренду в інших портах, крім означених причин, ще додатково ускладнюється значними витратами на демонтаж та повторний монтаж і перевезення крану, що робить току операцію економічно недоцільною. Зображення портового крану, що закуповується наведено на дод. Б.

Закуповуване використовується для проведення навантажувально-розвантажувальних робіт на території морського причалу при перевалці вантажів. У власності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» знаходиться власна земельна ділянка площею 884 кв. м.

Підприємство орендує наступні елементи інфраструктури:

1. Нежитлові приміщення адміністративно-побутового призначення загальною площею 375,66 кв. м під розміщення побутових приміщень;
2. Нежитлові приміщення площею 127,8 кв. м під розміщення офісу;
3. Будівля закритого складу площею 1066 кв. м з рампою 2174 кв. м, станцією вивантаження вагонів та підкрановими шляхами площею 612 кв. м;
4. Залізничні колії довжиною 840 п. м;
5. Відкритий склад площею 6848 кв. м;
6. Відкритий склад площею 10752 кв. м.

Наявні складські приміщення забезпечують зберігання вантажів загальним обсягом 250-350 тисяч тонн в залежності від їх типу.

В цілому існуюча наявна інфраструктура є достатньою для здійснення діяльності підприємства на сучасному рівні і має достатній запас для подальшого зростання обсягів переробки вантажів, яке передбачається як результат реалізації Проекту.

Розмір ринку, на якому працює підприємство в значному залежить від обсягів діяльності ДП «Миколаївський морський торговельний порт» (перевалка, агентування, експедування, брокерські послуги, а також оптова торгівля

металобрухтом), які в свою чергу мають тенденції щорічного коливання (зменшення, збільшення) в залежності від макроекономічної кон'юнктури в Україні, в інших країнах, вантажопотоки яких замкнені на ММТП, та загалом у світі. Також не можна відкидати періодичні політичні проблеми та невизначеність держави в галузі що розглядається. Окрім значний вплив на економічну ситуацію взагалі та вантажообіг конкретно. Багато чого залежить також від загальних проблем що існують в галузі та можливе переформатування конфігурації в разі введення в експлуатацію деяких амбіційних проєктів в Україні та в інших країнах Чорноморського басейну. Наприклад, такий вплив може оказати будівництва нового глибоководного порту в м. Очакові.

Клієнтами компанії здебільшого є українські компанії-резиденти. Основні напрями експорту вантажів, що обробляються: Бразилія, Бельгія, Болгарія, Великобританія, Китай, Туреччина, Єгипет, Сирія, Італія, Іспанія, Франція, Ізраїль, Лівія, Ліван.

На сьогоднішній день головним обмеженням для подальшого зростання обсягу реалізації є недостатня виробнича потужність навантажувально-розвантажувального обладнання а саме кранів. Рівень перевалки в 1 млн. тон вантажів, який планується досягти в 2017 році є граничним для виробничих потужностей підприємства. Придбання шостого крану дозволить на 20% збільшити обсяги перевалки вантажів. Такий прогноз підкріплений трьома головними чинниками:

а) вже зараз попит на послуги підприємства перевищує пропозицію.

б) покращення макроекономічної ситуації в Україні призведе до значного зростання попиту на послуги портів та стивідорних компаній. В Україні існує майже пряма пропорційна залежність між ВВП та обсягами перевалки вантажів у портах. Таким чином очікуване протягом наступного року зростання економіки на 5% трансформується у відповідне зростання ринку, на якому працює підприємство.

в) збільшення обсягів заготовки та експорту металолому компаніями групи «Євро Фінанс».

Структура витрат компанії характеризується значною питомою вагою постійних витрат. Головні статті витрат наведені в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

Екстрапольовані данні 2022 року

Стаття витрат	Сума за рік	Категорія витрат
Оплата праці персоналу	15,6 млн. грн	переважно постійні
Орендні платежі та послуги порту	12,6 млн. грн	переважно постійні
Матеріали, енергоносії та паливо	2,1 млн. грн	змінні
Ремонти основних засобів	2,0 млн. грн	переважно змінні
Амортизація	0,5 млн. грн	постійні
Інші витрати	2 млн. грн	переважно постійні

Така структура витрат передбачається на 2022 рік. Введення шостого крану в експлуатацію з 2026 року призведе до збільшення витрат на електроенергію, оплату праці та ремонти основних засобів, амортизації та інших витрат, що належним чином відображено у прогностичних розрахунках. В наслідок специфічної структури витрат відбудеться значне зростання виручки від стивідорних послуг (на 9,5 млн. грн.), що буде супроводжуватись досить помірним зростанням готівкових витрат (тобто без врахування амортизації) на 2,2 млн. грн.

Поряд зі своєю основною діяльністю підприємство здійснюватиме експортні операції з ломом чорних металів. Лом буде закуповуватися у ломозаготівельних підприємств групи «Євро Фінанс» та реалізовуватися з мінімальною націнкою постійним зарубіжним клієнтам групи.

15% - вартості крана на умовах СРТ - власні кошти, 85% - кредит банку. За рахунок кредиту банку здійснюється оплата страхових премій. Позичальник несе всі витрати по митному очищенню закупованого обладнання, включаючи сплату ПДВ.

Власні кошти буде акумульовано за рахунок надходжень від власної операційної діяльності (прибуток + погашення дебіторської заборгованості спорідненими бізнес-структурами).

Кредит банку передбачається залучити на наступних умовах: сума кредиту – 2 300 670 євро, ефективна процентна ставка 9,5% річних. Для спрощення фінансових розрахунків процентна ставка прийнята незмінною на весь період. Строк повернення кредиту – 5 років десятьма рівними платежами кожні півроку починаючи з 1 липня 2022 року, тобто через 6 місяців після очікуваної дати офіційного введення крану в експлуатацію.

Прогноз грошових потоків базується на наступному:

- придбання навантажувально-розвантажувальної техніки сприятиме росту продуктивності праці;
- ріст обсягів виробництва, з досвіду минулих періодів, планується в розмірі 20% починаючи з 2022 року (з 900 тис. т. до 1080 тис. т.), виходячи із відповідного зростання виробничих потужностей завдяки придбання нового крана;
- планується оптова торгівля металоломом, що дозволить оптимізувати зобов'язання по ПДВ;
- з метою спрощення прогноз виконано з використанням фіксованих цін;
- загальний ріст обсягів виробництва планується збільшити також за рахунок залучення нових клієнтів;
- курси валюти прийняті на весь період: UAH/USD 8,2, UAH/EUR 11,75;
- при розрахунку грошових потоків від інвестиційної діяльності на 2022-2027 роки заплановано інвестиції в розмірі 72 млн. грн. на реконструкцію та облаштування причалу №8, що дозволить в подальшому збільшити обсяги перевалки вантажів за рахунок подовження причальної стінки та збільшення виробничих потужностей. Планується проводити фінансування цих робіт за рахунок власних коштів підприємства закумуляованих від операційної діяльності.

Розрахунки ефективності нової техніки зроблено на підставі трьох основних показників:

- додаткові капітальні вкладення,

- приріст доходів генерируємих новими основними фондами,
- експлуатаційні (поточні) витрати,
- строк окупності.

1. Розрахунки капітальних вкладень:

Вартість крана 2 430 200 дол. (на умовах CIF Миколаїв). Додаткові інвестиційні витрати: страхівка агентства страхування зовнішньоторговельних ризиків у розмірі 235 000 дол., а також вартість митного очищення крана, що поставляється (ПДВ) 5 711 000 грн.

У такий спосіб сумарний обсяг капітальних інвестицій становить 37 027,1 тис. грн.

$$\text{ДО} = 37\,027,1 \text{ тис. грн.}$$

2. Розрахунки приросту доходів:

Використання крана, що здобувається, дозволить збільшити виробничі потужності підприємства на 20%.

При прогнозованій структурі оброблюваних вантажів це виллється в збільшення перевалки на 180 000 тонн (консервативна оцінка), що у свою чергу дозволить наростити дохід підприємства від перевалки вантажів на 11 470 тис. грн. (із ПДВ).

3. Експлуатаційні витрати:

Експлуатаційні витрати крана складаються із зарплати основного й ремонтного персоналу, додаткових витрат на електроенергію, паливо й ремонти.

Загальна сума експлуатаційних видатків на рік складе 2 320 тис. грн (із ПДВ).

4. Строк окупності (ПРО):

У такий спосіб річний економічний ефект (Е) від придбання крана складе
 $11\,470 - 2\,320 = 9\,150$ тис. грн.

$$\text{Строк окупності ПРО} = \text{ДО} / \text{Е}$$

де ДО – капітальні вкладення;

Е – річний економічний ефект;

$$\text{ПРО} = 37\,027,1 / 9\,150 = 4,04 \text{ року}$$

Зазначений строк окупності свідчить про високу економічну ефективність проекту й дозволяє прийняти розв'язок на користь його реалізації.

В цілому проект демонструє достатній грошовий потік, що дозволяє обслуговувати кредиту із вчасною виплатою процентів і погашенням основної суми боргу, навіть за умов несприятливих змін бізнес-середовища. Проект відповідає стратегії розвитку підприємства і є частиною довгострокової програми розвитку.

Відсутність власного підйомно-транспортного обладнання, що ставить операційну діяльність підприємства у повну залежність від орендодавця. Проте саме цей фактор буде частково подолано завдяки реалізації проекту.

Економічна нестабільність в державі, зниження попиту на транспортні послуги протягом 2025 року. Висока інфляція і значні коливання курсів валют, також мають дещо негативний вплив на діяльність підприємства, оскільки впливають на активність клієнтів.

Обмеженість рамками вантажообігу на території одного причалу (причал №9). Подальше збільшення вантажообігу (більше 1,3 млн. тонн) не можливо досягти без збільшення лінії причалу. У зв'язку з цим підприємство планує розпочати проведення комплексної реконструкції додаткового причалу (причал №8), що дозволить ще більше розширити діяльність підприємства.

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА В НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1. Аналіз небезпечних і шкідливих факторів, характерних для економічного відділу ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»

ДСТ 12.0.002-80 дає розшифровку понять небезпечних і шкідливих факторів. Небезпечним називається фактор, вплив якого на працюючого у визначених умовах призводить до травми або іншого раптового різкого погіршення здоров'я. Але якщо виробничий фактор призводить до захворювань або зниження працездатності, то його вважають шкідливим. У залежності від рівня і тривалості впливу шкідливий фактор може стати небезпечним.

Розглянемо якими шкідливими і небезпечними факторами характеризується експлуатація електронно-обчислювальних машин (ЕОМ), з яким безпосередньо зв'язана праця кожного працівника економічного відділу ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв».

1. Освітлення робочого місця

Робота з комп'ютером потребує великої зорової уваги і, як наслідок, в приміщенні потрібно спроектоване та зроблене освітлення.

Робітник, в процесі роботи з комп'ютером знаходиться під впливом однієї з основної напруги – напруги на зір, тому розглянемо більш ретельно систему освітлення в відділ витрат на виробництво.

В залежності від часу та джерела світла на підприємстві використовують освітлення трьох видів: природне, штучне, комбіноване.

Вдень використовується природне освітлення, яке потрапляє в приміщення через вікно, для якого характерне висока розсіяність – це є добрим фактором для зорової діяльності.

В передвечірній час та в погану погоду використовується комбіноване освітлення робочого міста. Застосовуються настільні лампи.

Увечері, а зимою в передвечірній час використовується штучне освітлення, джерелом якого є лампи накаливання.

Правильне розташований та достатній ступінь яскравості дозволу бухгалтеру мати високу працездатність.

Рекомендоване та дійсне освітлення приміщення складає 750 лк та яскравість в межах зору робітника знаходиться в межах 1:5-1:10 (СН і ПП-4-790).

2. Електробезпека

Усе обладнання ЕОМ являє для людини велику потенційну небезпеку, тому що в процесі експлуатації або проведення профілактичних робіт людина може торкнутися частин, де проходить струм.

Струм, який має силу від 0,6 до 1,5 мА – не представляє загрози для життєдіяльності людини, а струм який має силу від 15 до 80 А та більше призводить до сильних больових відчуттів.

Для усунення заряду статичної електрики в приміщеннях, де виконуються роботи на комп'ютерах, рекомендовано збільшувати вологість повітря за допомогою кімнатних зволожувачів. Не рекомендовано носити одяг з синтетичних матеріалів, покриття плит підлоги повинно бути гладким, рівним, міцним, антистатичним, зручним для чищення та зволожуючого прибирання.

3. Параметри мікроклімату в робочому приміщенні

Мікрокліматичні параметри (такі як температура, відносна вологість повітря) впливають, в першу чергу, на продуктивність праці та почуття людини, а також на надійність роботи засобів обчислювальної техніки.

Відділ обладнано системою зігрівання, кондиціонування повітря. Для забезпечення зручної роботи у відділі приймаються слідуючи параметри мікроклімату, які ми розглянемо у табл. 4.1.

В приміщеннях, де розміщенні комп'ютери слід кожен день робити зволожуюче прибирання, а також протирати зволоженою губкою комп'ютери.

Параметри мікроклімату (СН 4088-86)

Пора року	Температура повітря, оптимальна	Відносна вологість повітря, % оптимальна	Швидкість пересування повітря, м/с оптимальна
Холодна	22-24	40-60	0,1
Тепла	23-25	40-60	0,1

4. Вплив рівня шуму та вібрації

В приміщеннях з ЕОМ рівні звукового тиску, рівня звуку та еквівалентні рівні звуку на робочому місті повинні відповідати допустимим нормам, для того щоб не чинити шкідливого впливу на організм людини.

Для забезпечення нормованих рівнем шуму в виробничому приміщенні та на робочих місцях застосовуються шумопоглинаючі засоби.

В якості шумопоглинаючі засобів застосовуються важкогорючі спеціальні перфоровані плити, панелі, мінеральна вата з максимальним коефіцієнтом звукопоглинання в межах частот 31,5-8000 Гц.

Рівень шуму та вібрації регулюється таким нормативним документом, як П-12-77 „Захист від шуму”.

Рівень вібрацій при виконанні робіт з ЕОМ не повинен перевищувати допущених значень. Т. к. в відділі застосовується персональний комп'ютер з струмковим принтером, то рівень вібрації, який створюється принтером та процесором знаходиться в межах норм.

5. Вплив електромагнітного випромінювання, електростатичних та магнітних полів

Електромагнітні та електростатичні випромінювання виникає при роботі монітора. Навколо електростатичного зарядженого монітора підвищується концентрація пилу.

Медичні дослідження показали, що такий пил може виникати запилення шкіри, електромагнітне випромінювання може призводити до зниження загальної продуктивності робітника. Впливаючи на організм, випромінювання викликають окислювальні реакції в клітинах, як наслідок порушуються нормальне функціонування окремих органів та організму в цілому, яке призводить до змін

центральної нервової системи, крові та кровотворюваних органів, кровоносних судин та інше. Потужність дози рентгенівського випромінювання на відстані 0,05м від екрану та корпусу відеотерміналу при будь яких положеннях регулюючих устаткувань не повинна перевищувати $7,74 \times 10^{-12}$ А/кг, що відповідає еквівалентній дозі 0,1 мбар/ч (100мкР/ч).

6. Розміщення устаткування та організація робочого місця

Організація робочого місця користувача ЕОМ повинна забезпечувати відповідність всіх елементів робочого місця та їх розташування ергономічними вимогами, характеру та особливості трудової діяльності.

Основним устаткуванням робочого місця є: монітор, клавіатур, робочий стіл, стілець; а допоміжним устаткуванням є: підставка для ніг, шафа, полиця та інше.

Розміщення міст з особовим ЕОМ у відділі: робоче місце з особовим ЕОМ розміщується на відстані 1,5 м від стін з світловими отворами; прохід між рядами робочих місць 1 м.

Відносно вікон робочі місця розташовані таким чином, що природне світло на нього падає зліва, природне пряме світло не повинне попадати в очі.

Відстань від екрану до очей робітника складає 700 мм та забезпечує звучність спостереження в вертикальній площині під кутом 30° від спостереження поглядом робітника. Клавіатура розміщена на поверхні стола, кут нахилу в межах $5-15^\circ$.

4.2. Розрахунок системи штучного освітлення в економічному відділі ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв»

Світло є природною умовою існування людини. Воно впливає на стан вищих психічних функцій і фізіологічні процеси в організмі. Гарне освітлення поліпшує протікання основних процесів вищої нервової діяльності.

Численними дослідженнями установлений великий вплив освітленості робочих поверхонь на продуктивність праці. При поганому освітленні людина

швидко втомлюється, працює менш продуктивно, зростає потенційна небезпека помилкових дій та нещасних випадків. Тому організація раціонального освітлення приміщення і робочих місць є одним з основних питань охорони праці.

Освітлення у виробничих приміщеннях може здійснюватися природним або штучним світлом. При недостатньому природному освітленні використовується змішане освітлення. Оскільки температура в приміщенні не знижується нижче 10 градусів по Цельсію, а напруга в мережі не падає нижче номінального, складаючи не менш 90% останнього, і немає небезпеки появи стробоскопічного ефекту, варто віддати перевагу економічним люмінесцентним газорозрядним лампам.

Система освітлення - загальна.

За критерієм забруднення повітряного середовища, вимог вибухо- і пожежної безпеки і вимог до розподілу яскравості в полі зору приймаємо тип світильника ПВЛ.

Від правильного розподілу світильників залежить рівномірність освітлення робочої поверхні. Відношення відстані між світильниками до висоти їхнього підвісу над робочою поверхнею при типі ПВЛ: $l_c / h_c = 1,5$.

Робочою поверхнею є письмовий стіл, висота якого 800 мм. Висота стелі в приміщенні - 5,2 м. Отже, висота підвісу світильника над робочою поверхнею: $h_c = 5200 - 800 = 4400$ мм.

Відстань між центрами світильників: $l_c = 4400 \times 1,5 = 6660$ мм = 6,66 м.

Визначимо нормовану освітленість на робочому місці:

- 1) розряд виконуваних робіт з найменшого розміру об'єкта розходження (1-5 мм) - 5;
- 2) характеристика зорової роботи - малої точності;
- 3) фон - світлий;
- 4) контраст об'єкта розходження з фоном - великий;
- 5) згідно СНІП-П-4-79, на підставі зазначених вище параметрів визначаємо нормовану освітленість на робочому місці. $E_p = 100$ лк.

Для розрахунку загального освітлення горизонтальної робочої поверхні використовуємо метод світлового потоку. Світловий потік однієї лампи

накалювання або групи газорозрядних ламп одного світильника розраховується по формулі:

$$\Phi_n = E_n \times S_n \times L \times K_z / (n_c \times n), \quad (4.1)$$

де E_n - мінімально нормована освітленість, лк ($E_n = 100$);

S_n - площа освітлюваного приміщення - м² ($S_n = 35$); L -

коефіцієнт мінімальної освітленості ($L = 1,3$);

K_z - коефіцієнт запасу. Залежить від запиленості повітряного середовища в приміщенні і має значення від 1,2 до 2,0. Приймаємо $K_z = 1,2$;

n_c - кількість світильників у приміщенні ($n_c = 10$);

n - коефіцієнт використання світлового потоку лампи. Залежить від КПД світильника; коефіцієнта відбитку стелі, стін; висоти підвісу світильників. Має значення від 0,2 до 0,6. Приймаємо $n = 0,3$.

$$\Phi_n = 100 \times 35 \times 1,3 \times 1,2 / (10 \times 0,3) = 1820 \text{ лм.}$$

Відповідно до даних таблиці (4.1) вибираємо стандартну лампу, світловий потік якої відповідає розрахунковій величині. Приймаємо як джерело світла групу з двох газорозрядних ламп ЛБ-30 зі світловим потоком 2100 лм і світловою віддачею 70,0 лм/Вт (Φ_n групи = 4200 лм).

Таблиця 4.2

Світлова характеристика ламп

Тип лампи	Світловий потік, лм	Світлова віддача, лм/Вт
ЛДС-30	1450	48,2
ЛД-30	1640	54,2
ЛБ-30	2100	70,0
ЛБ-40	3200	75,0
ЛДЦ-80	3500	44,5
ЛБ-80	5220	65,3

Електрична потужність світильника визначається як відношення добутку світлового потоку лампи ЛБ-30 на кількість ламп у групі і кількість груп у світильнику до світлової віддачі лампи: $N = 2100 \times 2 \times 10 / 70,0 = 600 \text{ Вт}$.

4.3. Розробка заходів щодо зменшення впливу небезпечних та шкідливих факторів в економічному відділі підприємства

З метою зменшення імовірності професійних захворювань при роботі за комп'ютером доцільно приймати наступні профілактичні заходи:

- забезпечити робочі місця спеціальними столами і стільцями, призначеними для роботи за комп'ютером;
- використовувати ергономічно спроектовані консольні пристрої (дисплеї, клавіатуру, маніпулятори типу "миша") і підставки для документів;
- раціонально організовувати роботу на ЕОМ.

При підборі моніторів варто звернути увагу на такі їхні експлуатаційно-технічні характеристики, як розмір видимої частини екрана, величину рядкової розгортки в графічних режимах, що найчастіше використовуються у бізнес додатках. Ці параметри більш за все впливають на втомлюваність очей працівника.

При виборі системи освітлення повинні враховуватися основні характеристики дисплеїв, орієнтація вікон, розташування працівника біля дисплею.

Максимальний час роботи тієї або іншої людини на комп'ютері може варіюватися, але він не повинен перевищувати двох годин підряд, тобто після кожних двох годин роботи за комп'ютером необхідно робити п'ятнадцяти хвилинну перерву.

При роботі за комп'ютером варто розташовуватися на відстані витягнутої руки від екрана. Монітори повинні знаходитися на відстані двох метрів від сусіднього працюючого.

Для освітлення робочого кабінету необхідно встановити 20 люмінесцентних ламп ЛБ-30 з потужністю світильника 600Вт.

ВИСНОВКИ

Стратегічні інновації носять, попереджуючий характер і спрямовані на одержання значних конкурентних переваг у перспективі. Використовуючи інновації, підприємство знижує витрати, нарощує обсяги виробництва, завойовує ринки збуту, збільшує масу прибутку, сприяє підвищенню ефективності підприємництва й розвитку економіки підприємства. Стратегічне планування – це така ланка, спохватившись за яку можна витягнути цілий ланцюг підприємств України. Адже, успішна реалізація стратегії забезпечується раціональним плануванням поточної діяльності.

Кризова ситуація в інноваційній сфері українських підприємств зумовлена відсутністю стратегії інноваційного розвитку, де інноваційний розвиток – це безперервний процес удосконалення діяльності підприємства за допомогою використання інновацій, які впроваджуються у всі сфери менеджменту, а саме: виробництво, кадрова політика, маркетингова політика та фінансова політика підприємства.

Вибір же підприємством певної інноваційної стратегії залежить від багатьох чинників, серед яких: умови і фактори зовнішнього середовища, сфера діяльності підприємства, номенклатура та асортимент її продукції, тривалість життєвого циклу товарів, її можливість здійснювати моніторинг науково-технічної інформації щодо ринку новаций, рівень науково-технічного та технологічного потенціалу тощо.

Для розроблення стратегії інноваційного розвитку можна застосовувати різні методи та моделі, але зважаючи на поведінку організації та зовнішнього середовища, формування корпоративної стратегії інноваційного розвитку підприємства повинно закінчуватися розробкою стратегічних висновків за кожним видом бізнесу щодо можливих альтернативних напрямків, які може обирати підприємство на стадії реалізації стратегії інноваційного розвитку.

У другому розділі роботи здійснено аналіз сучасного стану основних фінансово-економічних показників та ефективності інноваційної діяльності ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв”. Підбиваючи підсумки стратегічного аналізу стану інноваційної діяльності ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» можна зробити висновок, що за звітний рік підприємство продемонструвало зростання обсягів виробництва і перевалку вантажів, що призвело до збільшення чистого прибутку підприємства (у

попередньому році на підприємстві склали 220,6 тис. грн., а у звітному 9932,9 тис. грн.). Фондовіддача зменшалася на 8,7 %, що свідчить про погіршення ефективності використання основних фондів.. Збільшення чистої виручки від реалізації (попередній рік становив 254,8 тис. грн., а звітній 10475,1 тис. грн.) свідчить про покращення ефективності використання основних фондів. Зростання коефіцієнта оборотності оборотних коштів (з 0,01 по 6,94) свідчить про більш ефективне використання оборотних коштів.

ТОВ “Нікморсервіс-Миколаїв” протягом останніх років запровадило нові та суттєво вдосконалені послуги, також підприємство запровадило поліпшені методи виробництва, супровідні види діяльності щодо їх процесів, таких як система обслуговування, бухгалтерського обліку та розрахунків. ТОВ „Нікморсервіс-Миколаїв” придбало передове машинне обладнання та програмного забезпечення для створення суттєво вдосконалених процесів. Було здійснене навчання персоналу саме для розробки та впровадження нових і суттєво вдосконалених продуктів (процесів).

В третьому розділі розроблено економічний механізм підтримки інноваційної активності підприємства та обґрунтовано довгострокові напрямки її розвитку на досліджуваному підприємстві.

Стратегія інноваційного розвитку було впроваджено на ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв». Для збільшення прибутку підприємства було запропоновано придбати обладнання, а саме кран портальний АНС 500 тип «Сокіл» 3,6 м. Закуповуване буде використовуватися для проведення навантажувально-розвантажувальних робіт на території морського причалу при перевалці вантажів. Реалізація проекту дозволить підвищити виробничі потужності та обсяг обробки вантажів ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» на 20%, що забезпечить відповідне зростання обсягу доходів. Строк реалізації стратегії становить 4 роки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алимова Т. Инновационные процессы в малом предпринимательстве /
2. Боготирьова Л.Д. Стратегічний менеджмент: Навч. посібник з курсу «Стратегічний менеджмент». – О., 2021. – С. 85-124.
3. Большаков А. С, Михайлов В. И. Современный менеджмент: теория и практика. - СПб: Питер, 2020. - 416 с.
4. Бочаров В.В. Финансовый анализ. – СПб: Питер, 2001. – 240 с.
5. Василенко В.А., Ткаченко Т.І., Стратегічне управління: Навч. посібник. – К.: ЦУЛ, 2019. – С. 200-396.
6. Водачек Л., Водачкова О. Стратегическое управление инновациями на предприятии: Сокр. пер. со словац. - М.: Экономика, 2010. - 167 с.
7. Водачек Л., Водачкова О. Стратегия управления инновациями на предприятии. -М: Экономика, 2011. - 152 с.
8. Галушка З.І., Комаринський І.Ф. Стратегічний менеджмент: Навч.-методичний посібник. – Чернівці, 2019. – С. 101-148.
9. Голляк Ю.Б. Теоретичні аспекти конкурентоспроможності стратегічних галузей Української економіки // Актуальні проблеми економіки. – 2018. – № 6 (60).– С. 78-82.
10. Гольдштейн Г. Я. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие. - Таганрог: ТРТУ, 1995.
11. Гончарова С.Ю., Отенко І.П. Стратегічне управління: Навч. посібник. – Х.: ХНЕУ, 2019. – С. 74-127.
12. Гринев В. Ф. Инновационный менеджмент: Учеб. пособие.- К.: МАУП, 2000.-148 с.
13. Длугопольський О. Інноваційна діяльність як невід’ємна складова політики структурних перетворень в індустріальному виробництві: світовий досвід та українська специфіка // Вісник Тернопільської академії народного господарства. - 2019. - № 6. - С. 75.

14. Дойль П. Менеджмент: стратегия и тактика: Пер. с англ. / Под ред. Ю.Н. Каптуревского - СПб.: "Питер", 1999. - 560 с.
15. Закон України "Про інноваційну діяльність" №40-IV від 04.07.2002 р.
16. Закон України "Про наукову і науково-технічну експертизу" №51/95-ВР від 10.02.1995 р.
17. Закон України "Про пріоритетні напрямки інноваційної діяльності в Україні" №433-IV від 16.01.2004 р.
18. Захарченко В.И. Экономический механизм процесса нововведений / Всеукраинская академия экономической кибернетики. - Одесса: АОЗТ "ИРЗНТиТ". 2020. – 149 с.
19. Иванова Е. В. Организационные и экономические аспекты инновационной деятельности в Украине // "Экономика: проблемы теории и практики": Сб. науч. тр. - Днепропетровск: ДНУ, 2011. Вып. 114. - 200 с.
20. Инновационный менеджмент / Ильенкова С. Д., Гохбер Л. М., Ягудин С. Ю. и др.; Под ред. Ильенковой С. Д.- М.: Банки и биржи, ЮНИТИ, 1997.-327 с.
21. Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент: теорія, методологія, практика: Монографія. – К.: Знання України, 2013. – С. 20-56.
22. Йохна М.А., Стадник В.В. Економіка і організація інноваційної діяльності: Навч. посібник. – К.: Видавничий центр «Академія», 2005. – 400 с.
23. Капітан І.Б. Формування стратегічного управління інноваційною діяльністю підприємств на засадах маркетингу // Актуальні проблеми економіки. – 2017. – № 11 (65). – С. 137-143.
24. Кардаш В.Я. Товарна інноваційна політика: Навч. посібник.- К.: КНЕУ, 2019. - 124 с.
25. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент. Навч. посібник.– К.: Знання, 2019. – 366 с.
26. Кожин Ю. Сутність і причини інноваційної діяльності підприємства [Електронний ресурс]–
http://www.studentam.in.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=431&Itemid=28

27. Кокурин Д.И. Инновационная деятельность. - Г.: Экзамен, 2021.- 575 с.
28. Коновалов В. М. Инновационная сага, 2010. - Электронная версия /<http://innocentre.narod.ru/book.htm>.
29. Кошкин Л.И., Хачатуров А.Е., Булатов И.С. Менеджмент на промышленном предприятии. - Л., 2000. - Электронная версия, "Эколайн", 2000 /
30. Кравченко М.О. Кадрова складова інноваційного потенціалу // Маркетинг в Україні. - 2019. - № 1. - С. 36
31. Крейнина М.Н. Финансовое состояние предприятие. Методы оценки. – М.: ИКЦ «ДИС», 2007. – 224 с.
32. Матросова Л. М. Формування організаційно-економічного механізму управління інноваційними процесами у промисловості Монографія. - Луганськ: вид-во СУДУ, 2012. - 462 с.
33. Медынский В. Г., Ильдеменов С. В. Реинжиниринг инновационного предпринимательства. -М.: ЮНИТИ, 2018. – 414 с.
34. Менеджмент организации / Румянцева З. П., Саломатин Н. А. и др. Учеб. пособие.- М.: ИНФРА-М, 2019. - 432 с.
35. Основы инновационного менеджмента: Теория и практика / Под ред. П.Н. Завлина и др. - М.: ОАО «НПО «Издательство «Экономика», 2011. - 475 с.
36. Осыка А. П. Экономические и организационно-правовые проблемы инновационной деятельности. Монография. - Донецк: ИЭПИ НАН Украины, 2009. - 368 с.
37. Пономаренко В.С., Пушкар О.І., Тридід О.М. Стратегічне управління розвитком підприємства: Навч. посібник. – Х., 2002. – С. 325-401.
38. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку державної реєстрації інноваційних проектів і ведення Державного реєстру інноваційних проектів” №1474 від 17.09.2003 р.
39. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку надання фінансової підтримки суб’єктам інноваційної діяльності за рахунок

коштів державного бюджету шляхом здешевлення довгострокових кредитів”
№1563 від 17.11.2004 р.

40. Постанова Кабінету Міністрів України “Про затвердження Порядку формування, експертизи та обговорення пріоритетних напрямів інноваційної діяльності” №1094 від 17.07.2003 р.

41. Уткин Э.А., Морозова Н. И., Морозова Г. И. Инновационный менеджмент - М.: Акалис, 2016. - 207 с.

42. Шелегеда Б.Г., Касьянова Н.В., Берсудський А.Я. Стратегічне управління потенціалом підприємства: Монографія. – Донецьк: ІЕП НАН України, Донецький УЕП, 2019. – С. 97-115.

43. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: КНЕУ, 2017. – С. 415-468.

44. Янчевський Р. В. Експертиза інноваційних проектів [Електронний посібник] – <http://www.dist-cons.ru/modules/innova/section7.html>

45. Bradbury J.A.A. Product Innovation: Idea to Exploitation John Wiley & Sons, 1989: Пер., обработка А. Сенина - Электронная версия, 2001 / <http://technopark.al.ru/business/innovation/innovation.htm> business /innovation/innovation.htm.

46. Donald G. Marguis. The Anatomy of Successful Innovation: Пер., обработка А. Сенина - Электронная версия 2001 /

47. Fumio Kodama. Emerging Patterns of Innovation Sources of Japan's Technological Eadge, Harvard Business School. Перевод, обработка А. Сенина - Электронная версия, 2011 / <http://technopark.al.ru/business/innovation/innovation.htm>.

48. Roy Rothwell. The Changing Nature of the Innovation Process //Technovation, 1 Jan.1993: Пер., обработка А. Сенина - Электронная версия, 2001 / <http://technopark.al.ru/business/innovation/innovation.htm>.

ДОДАТОК А

Таблиця А1

Фінансовий звіт ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за 2019 рр.

КТИВ	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	3	4
I. Необоротні активи		
Нематеріальні активи:		
залишкова вартість	1,3	1
первісна вартість	2,3	2,3
накопичена амортизація	1	1,3
Незавершене будівництво	-	82
Основні засоби:		
залишкова вартість	445,3	375,1
первісна вартість	894,8	844,4
знос	449,5	469,2
Довгострокові фінансові інвестиції:		
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	0	0
інші фінансові інвестиції	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	0	0
Відстрочені податкові активи	0	0
Інші необоротні активи	0	0
Усього за розділом I	446,5	458,1
II. Оборотні активи		
Виробничі запаси	10,1	6,9
Незавершене виробництво	0,0	0
Готова продукція	0	0
Товари	10030	-
Векселі одержані	0	0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги:		
чиста реалізаційна вартість	46,9	103,2
первісна вартість	46,9	103,2
резерв сумнівних боргів	0	0
Дебіторська заборгованість за рахунками:		
за бюджетом	1457,8	773,1
за виданими авансами	0	0
з нарахованих доходів	0	0
із внутрішніх розрахунків	187,9	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	4701,2	548,9
Поточні фінансові інвестиції	0	0

Продовження табл. А1

Грошові кошти та їх еквіваленти:		
в національній валюті	8,7	3,3
в іноземній валюті	244,7	53,1
Інші оборотні активи	352,3	21,2
Усього за розділом II	17039,6	1509,7
III. Витрати майбутніх періодів	-	-
Баланс	17486,2	1967,8
Пасив	На почато к звітної о періоду	На кінець звітної періоду
1	3	4
I. Власний капітал		
Статутний капітал	535	172,2
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	494,2	20,6
Неоплачений капітал	362,8	0
Вилучений капітал	0	0
Усього за розділом I	666,5	151,6
II. Забезпечення наступних виплат та платежів		
Забезпечення виплат персоналу	0	0
Інші забезпечення	0	0
Цільове фінансування	0	0
Усього за розділом II	0	0
III. Довгострокові зобов'язання		
Довгострокові кредити банків	0	0
Інші довгострокові фінансові зобов'язання	2206	1167,1
Відстрочені податкові зобов'язання	13,6	13,6
Інші довгострокові зобов'язання	0	0
Усього за розділом III	2219,6	1180,7
IV. Поточні зобов'язання		
Короткострокові кредити банків	0	0
Поточна заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	0	0
Векселі видані	0	0
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	12049	110,3
Поточні зобов'язання за розрахунками:		
з одержаних авансів	0	0
з бюджетом	6,5	7,5

з позабюджетних платежів	0	0
зі страхування	12,4	13,9
з оплати праці	42,2	41,3
з учасниками	0	0
із внутрішніх розрахунків	0	449,8
Інші поточні зобов'язання	2490	12,7
Усього за розділом IV	14600,1	635,5
V. Доходи майбутніх періодів	0	0
Баланс	17486,2	1967,8

Звіт про фінансові результати ТОВ «Нікморсервіс-Миколаїв» за рік 2020 р.

Стаття	Код рядка	За звітний період	За попередній період
1	2	3	4
Доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	10	11 955,50	305,70
Податок на додану вартість	15	1480,4	50,9
Акцизний збір	20	0	0
Інші вирахування з доходу	30	0	0
Чистий доход (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	35	10 475,10	254,80
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	40	0,00	0,00
Валовий:			
прибуток	50	10475,1	254,8
збиток	55	0	0
Інші операційні доходи	60	42,1	0
Адміністративні витрати	70	454,1	34,2
Витрати на збут	80	13,7	0
Інші операційні витрати	90	114,7	0
Фінансові результати від операційної діяльності:			
прибуток	100	9934,7	220,6
збиток	105	0	0
Доход від участі в капіталі	110	0	0
Інші фінансові доходи	120	3,2	0
Інші доходи	130	0,3	0
Фінансові витрати	140	0	0
Втрати від участі в капіталі	150	0	0
Інші витрати	160	5,3	0
Фінансові результати від звичайної діяльності до оподаткування:			
прибуток	170	9932,9	220,6
збиток	175	0	0
Податок на прибуток від звичайної діяльності	180	0	0
Дохід з податку на прибуток від звичайної діяльності	185	0	0
Фінансові результати від звичайної діяльності:			
прибуток	190	9932,9	220,6
збиток	195	0	0

Надзвичайні:			
доходи	200	0	0
витрати	205	0	0
Податки з надзвичайного прибутку	210	0	0
Чистий:			
прибуток	220	9932,9	220,6
збиток	225	0	0
II. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ			
Матеріальні затрати	230	231,3	21
Витрати на оплату праці	240	2689,7	148,4
Відрахування на соціальні заходи	250	1033,3	54,7
Амортизація	260	108,8	1,8
Інші операційні витрати	270	5209,7	185,1
Разом	280	9272,8	411
III. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ			
Середньорічна кількість простих акцій	300	0	0
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	310	0	0
Чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	320	0	0
Скоригований чистий прибуток, (збиток) на одну просту акцію	330	0	0
Дивіденди на одну просту акцію	340	0	0

ДОДАТОК Б

АНС 500 тип «Сокіл» 36 м

